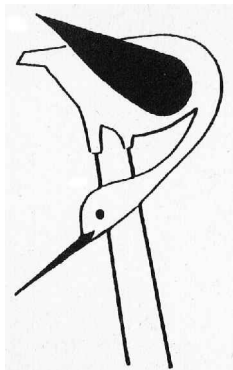

Broedvogelinventarisatie Zaamslag 2009

Oktober 2010

Inhoud

Samenvatting.....	4
Inleiding.....	5
1 Methode en weersomstandigheden.....	6
1.1 Methode.....	6
1.2 Weersomstandigheden.....	6
Maart.....	7
April.....	7
Mei.....	7
Juni.....	7
2 Gebiedsbeschrijving.....	8
3 Resultaten.....	13
3.1 Broedvogels 2009.....	13
3.2 Bespreking van de waargenomen soorten.....	14
4 Aanbevelingen voor inrichting en beheer.....	48
Literatuur.....	49

Broedvogelinventarisatie Zaamslag 2009

DANKWOORD

Met dank aan: Bert van Broekhoven, George v.d. Hel, Rob Remmerts en Rudy Smet voor het uitvoeren van de inventarisaties. SOVON wordt bedankt voor het beschikbaar stellen van gegevens over het weer.

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Terneuzen, is door leden van de vogelwerkgroep van de Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut een broedvogelinventarisatie uitgevoerd in de bebouwde kom van Zaamslag, de oppervlakte van het studiegebied bedroeg 70 hectare. Het doel was de broedvogelbevolking van het dorp in kaart te brengen. De inventarisatie maakt onderdeel uit van het project Stadsvogels van Vogelbescherming Nederland, waaraan de gemeente Terneuzen meedoet. Het onderzoeksgebied bestaat uit de gehele bebouwde kom van Zaamslag. In het gebied liggen diverse kleine parken, een dorpsplein en sportvelden met groensingels. Direct grenzend aan het studiegebied liggen landbouwgebieden en een dorpsbos.

In 2009 is naast de dorpskern van Zaamslag ook de dorpskern van Biervliet geïnventariseerd. Een deel van Axel en Sas van Gent zijn in 2008 op broedvogels geïnventariseerd en in een deel van Terneuzen is in 2007 broedvogels geïnventariseerd. Tussen deze gebieden zijn opvallende verschillen. De vogelsamenstelling wordt vooral bepaald door de inrichting van de directe omgeving en door het type bebouwing. In deze rapportage wordt de broedvogelsamenstelling in Zaamslag in 2009 behandeld.

Opvallend is het voorkomen van nog redelijk wat typische dorpssoorten als Spreeuw en Huismus. Daarnaast zijn behoorlijk wat soorten struweel en parkvogels waargenomen in redelijke aantallen: Grote Bonte Specht, Groenling, Putter, Zwartkop en Tjiftjaf. Enkele wat meer bijzondere soorten zijn Wielewaal, Spotvogel, Groene Specht en Braamsluiper. De Zwarte roodstaart en de Gierzwaluw zijn echte "stadsvogels". Deze waren in lage aantallen aanwezig.

Tijdens de inventarisatie zijn de territoria van 34 broedvogelsoorten vastgesteld. De top 5 van de meest voorkomende soorten bestaat uit:

- 1 Merel
- 2 Turkse Tortel
- 3 Huismus
- 4 Houtduif
- 5 Kauw/Spreeuw

In 70 hectare onderzoeksgebied werden 388 territoria vastgesteld dat zijn 5,5 paren per hectare. In vergelijking tot Terneuzen (9,2 paren per hectare), Sas van Gent (12,9 paren per hectare) en Axel (8,7 paren per hectare) scoort Zaamslag matig. Het aantal is vergelijkbaar met Biervliet, hier werden 5 paren per hectare vastgesteld.

Het aantal vastgestelde soorten past mooi in het rijtje van de reeds eerder geïnventariseerde gebieden in het kader van het stadsvogelproject: Biervliet (36 soorten), Zaamslag (34 soorten), Sas van Gent (33 soorten), Terneuzen (32 soorten) en Axel (28 soorten). Middels gerichte inrichting-, beheer- en voorlichtingsmaatregelen kunnen broedvogelpopulaties in het studiegebied behouden blijven of verder worden ontwikkeld.

Inleiding

Evenals in 2007 en 2008 is in 2009 op verzoek van de gemeente Terneuzen door de vogelwerkgroep van de natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut een broedvogelinventarisatie uitgevoerd in de gemeente Terneuzen. In 2007 werd een stadsdeel van Terneuzen geïnterviewd en in 2008 zijn in de kernen Axel en Sas van Gent delen van de bebouwde kom geïnterviewd. De opdracht maakt onderdeel uit van het stadsvogelproject van de Vogelbescherming Nederland waar de gemeente Terneuzen aan deelneemt. In 2009 zijn de gehele kern van Biervliet en Zaamslag onderzocht op broedvogels.

Het doel van de inventarisatie is de broedvogelsamenstelling van het studiegebied kern Zaamslag te krijgen, met het oog op eventueel maatregelen die genomen kunnen worden om het biotoop of het beheer van het biotoop voor vogels te verbeteren.

In deze rapportage worden de resultaten van de in 2009 uitgevoerde broedvogelinventarisatie weergegeven. Als eerst wordt de methode beschreven hoe het onderzoek is uitgevoerd. Vervolgens wordt kort samengevat hoe de weersomstandigheden waren in het voorjaar.

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het onderzoeksgebied. De aanwezigheid van biotopen bepaald de aanwezigheid van soorten en dichtheden van broedvogels. In het derde hoofdstuk worden de resultaten van de inventarisatie behandeld. Van ieder soort wordt aangegeven hoeveel territoria er zijn aangetroffen en welk biotoop of welk deel van het onderzoeksgebied kenmerkend is voor de betreffende soort. In het laatste hoofdstuk worden enkele aanbevelingen gedaan ten aanzien van het beheer en de inrichting.

Als leidraad voor deze rapportage is met het oog op vorm en eenduidigheid sterk gekeken naar de rapportage van de broedvogelinventarisatie Terneuzen 2007 van A. Wieland.

1 Methode en weersomstandigheden

1.1 Methode

De broedvogelinventarisatie is uitgevoerd volgens de richtlijnen van SOVON BMP Stadsvogels, van Dijk 2004. Tussen begin april en half juli zijn 6 gebiedsdekkende ochtend inventarisaties uitgevoerd. In de ochtend zijn de vogels het actiefst en is de trefkans het grootst om een territorium van een vogelsoort waar te nemen. Een ochtend bezoek vond plaats tot drie uur na zonsopgang en begon tussen zonsopgang en een één uur na zonsopgang.

Daarnaast zijn tussen half mei en half juli verschillende avond bezoeken uitgevoerd, die toegespitst waren op bepaalde soorten zoals bijvoorbeeld Gierzwaluw en Merel, die ook erg actief zijn in de avonduren. Voor het vaststellen van het aantal Huiszwaluwnesten is een speciale telling uitgevoerd.

Alle waarnemingen zijn ingetekend op veldkaarten. Na afloop zijn de waarnemingen geïnterpreteerd en zijn de territoria per soort vastgesteld op soortkaarten. De soortkaarten zijn gevormd tot stippenkaarten waarbij elke stip een territorium van de betreffende soort is. Bij het vaststellen van een territorium van een vogelsoort is rekening gehouden met de datumgrenzen waarbinnen een waarneming is gedaan en de onderlinge afstand tussen waarnemingen van één vogelsoort op verschillende data. Een vogel zingt namelijk niet altijd maar ook niet altijd op de zelfde plaats en moeten dubbeltellingen zoveel mogelijk worden voorkomen. Hoewel trouw is gekeken naar de fusieafstanden die de handleiding van het SOVON per soort opgeeft, is daarvan wel eens afgeweken om de simpele reden dat geregeld binnen de fusieafstanden simultaan zingende vogels van de zelfde soort werden waargenomen. In een biotoop met veel woningen en tuinen vormen deze afzonderlijk grenzen en blijken territoria vaak erg dicht op elkaar te zitten. Ook zeer geschikte broedplaats dicht bij elkaar kan de verdraagzaamheid binnen fusieafstanden van soorten verhogen.

Er is niet gezocht naar nesten. Nesten werden wel geregeld gevonden. In het bijzonder geldt dat voor de Huiszwaluw. Bewoonde nestkasten in tuinen waren ook aanwijzingen voor zekere broedgevallen.

De broedvogelinventarisaties zijn uitgevoerd door:

- Bert van Broekhoven
- George v.d. Hel
- Rudy Smet
- Alex Wieland

1.2 Weersomstandigheden

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperatuur zijn belemmerende factoren. Veel territoriale activiteit neemt, zeker bij vogels, ook af bij hoge temperaturen. Vandaar een korte

Broedvogelinventarisatie Zaamslag 2009

beschrijving van het weer in het broedseizoen van 2009 aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI.

Maart

Maart 2009 was een tamelijk rustige en zonnige maand met een gemiddelde temperatuur van 6,1° C, duidelijk boven de 5,6° C van het langjarig gemiddelde. De gemiddelde windsnelheid lag onder het langjarig gemiddelde, stormen ontbraken en slechts op enkele dagen stond –met name langs de kust- een harde wind. De neerslag lag iets onder het langjarig gemiddelde. Strengere vorst ontbrak overal.

April

April 2009 kan worden gekenschetst als een warme en droge voorjaarsmaand. Het landelijk gemiddelde was het op een na hoogste sinds de start van de metingen in 1706; alleen april 2007 was nog zachter.

Mei

Mei 2009 was een warme en natte maand. In het westen van het land kwamen enkele pittige onweersbuien met flink wat neerslag en bliksemontladingen voor, met name op 14, 15, 24 en 25 mei.

Juni

Juni 2009 was een tamelijk warme en zonnige maand.

Juli

Zomermaand juli verliep in 2009 over het algemeen warm en zonnig, maar zeker niet droog.

2 Gebiedsbeschrijving

Het onderzoeksgebied is circa 70 hectare groot. Het bevat verschillende wijken met elk verschillende typen bebouwing en groen structuren. Aan de oostzijde ligt het dorpsbos van Biervliet. Dit terrein is circa 10 jaar geleden aangelegd en bestaat voor een groot deel uit weiland (schapenbegrazing) en waterpartijen. Verspreid over het terrein staan hagen en bomen. Hier aangrenzend aan de noordzijde is een klein park. De noordzijde van Biervliet bestaat over het algemeen uit oudere bebouwing. Hier grenzen ook enkele oude boerderijen met weiland aan het dorp, hier is ook een kerkhof en wat extensiever beheerd terrein bij de katholieke kerk. Meer naar het zuiden liggen wat oudere wijken en hier aan grenzend wat meer huizen met grotere tuinen. Aan de noordwestzijde ligt een bedrijventerrein. Aan de noordzijde wordt het studiegebied begrensd door landbouwgronden, aan de oostzijde door een brede waterloop (hieraan grenzend weer landbouwgronden), aan de zuidzijde ligt de N61.

Luchtfoto van het studiegebied.

Foto 1. Begraafplaats Zaamslag, enkele oude bomen en veel hagen.

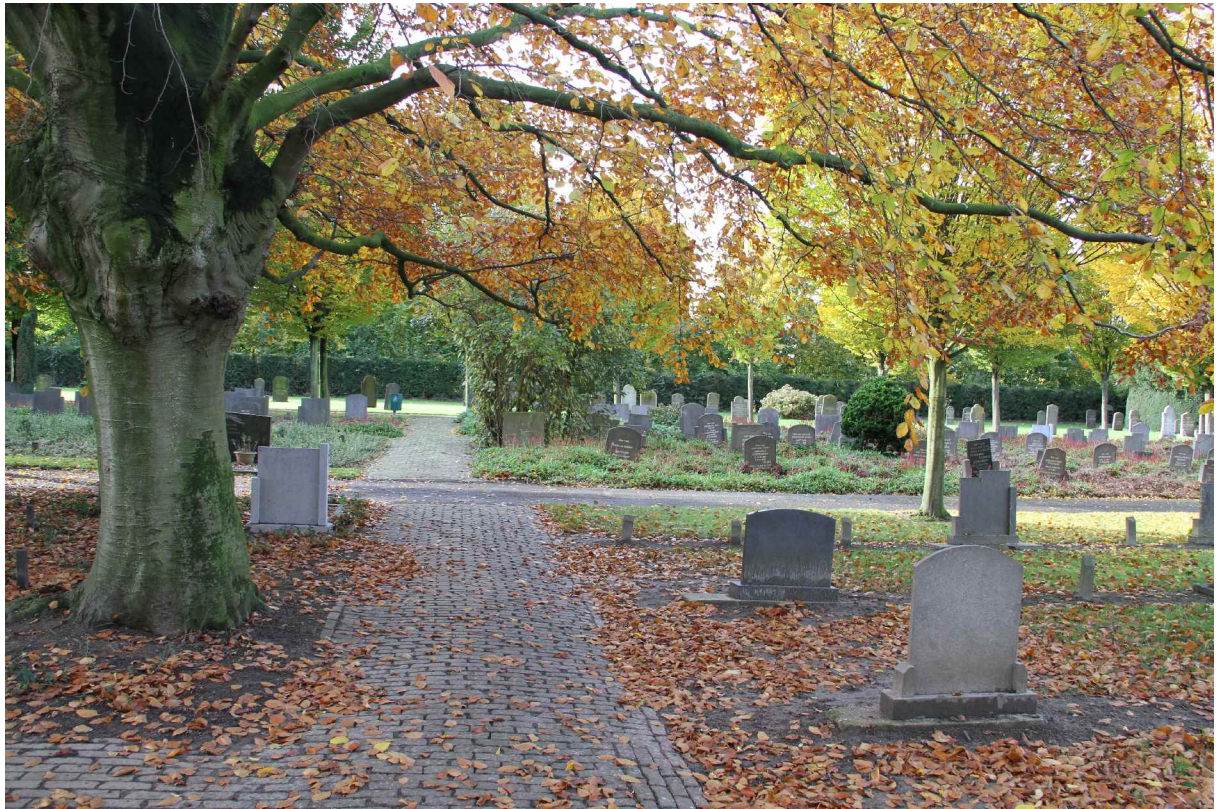

Foto 2. De Torenberg met enkele knotbomen aan de buitenzijde.

Foto 3. Waterpartij en klein bosje tegen boerenerf aan zuidrand van Zaamslag.

Foto 4. Axelstraat met lage struiken en enkele bomen.

Foto 5. Oude boerenerf aan noordzijde van Zaamslag.

Foto 6. Sportvelden, foerageergebied voor vogels als niet gesport wordt en broedbiotoop in de haag.

Foto 7. Kenmerkende woonstraat met broedmogelijkheid voor Huiszwaluw, Huismus, Kauw, Turkse Tortel en Spreeuw.

Foto 8. Dorpskern met diverse oude bomen.

3 Resultaten

3.1 Broedvogels 2009

In totaal zijn in 2009 in het onderzoeksgebied in de woonkern Zaamslag (70 ha.) 388 territoria vastgesteld verdeeld onder 34 soorten broedvogels. Dat zijn bijna 5,5 vogelparen per hectare. De vastgestelde soorten worden in besproken in hoofdstuk 3.2.

Tabel 1. Vastgestelde broedvogels in territoria in 2009

	Soort	aantal territoria			aantal territoria
1	Wilde Eend	6	20	Spotvogel*	1
2	Fazant	1	21	Zwartkop	7
3	Houtduif	46	22	Tjiftjaf	6
4	Holenduif	3	23	Staartmees	2
5	Turkse Tortel	52	24	Pimpelmees	18
6	Gierzwaluw	10	25	Koolmees	22
7	Groene Specht*	2	26	Gaai	2
8	Grote Bonte Specht	2	27	Kauw	39
9	Boerenzwaluw*	1	28	Spreeuw	39
10	Huiszwaluw*	36	29	Wielewaal	1
11	Winterkoning	13	30	Huismus*	48
12	Heggenmus	17	31	Vink	11
13	Roodborst	1	32	Groenling	24
14	Zwarte Roodstaart	2	33	Putter	7
15	Merel	56	34	Kneu*	2
16	Zanglijster	8			
17	Grote Lijster	1			
18	Braamsluiper	1		totaal	388
19	Grasmus	1			

Tabel 1: Aantal vastgestelde territoria in het onderzoeksgebied per soort.

* = soorten die voorkomen op de Rode Lijst van 2004

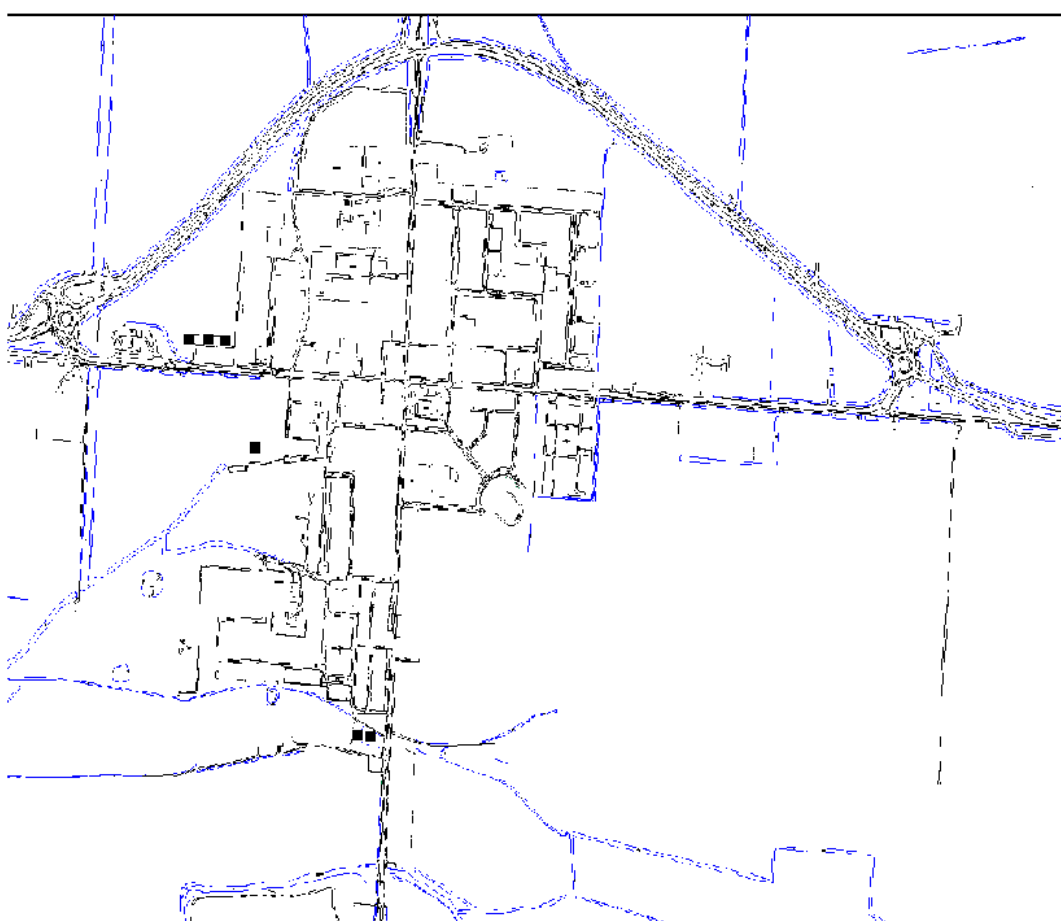
3.2 *Bespreking van de waargenomen soorten*

In dit hoofdstuk worden, in volgorde van tabel 1, de in het onderzoeksgebied vastgestelde territoria per soort besproken. Tevens wordt per soort een territoriumkaart weergegeven.

Wilde Eend *Anas platyrhynchos*

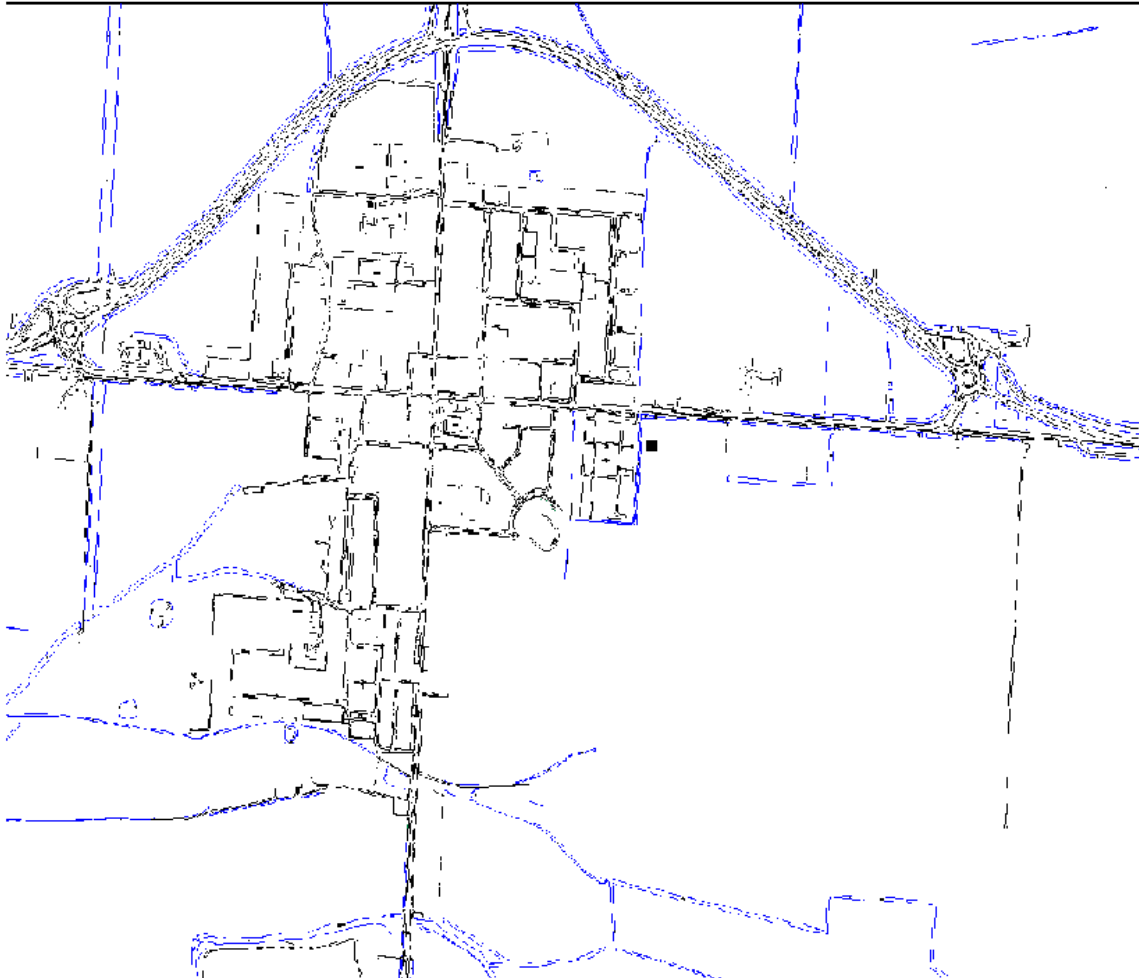
6 territoria

In het onderzoeksgebied werden zes territoria vastgesteld. Vier territoria werden vastgesteld nabij een sloot en twee territoria werden vastgesteld nabij de grote put aan de zuidzijde van het dorp.

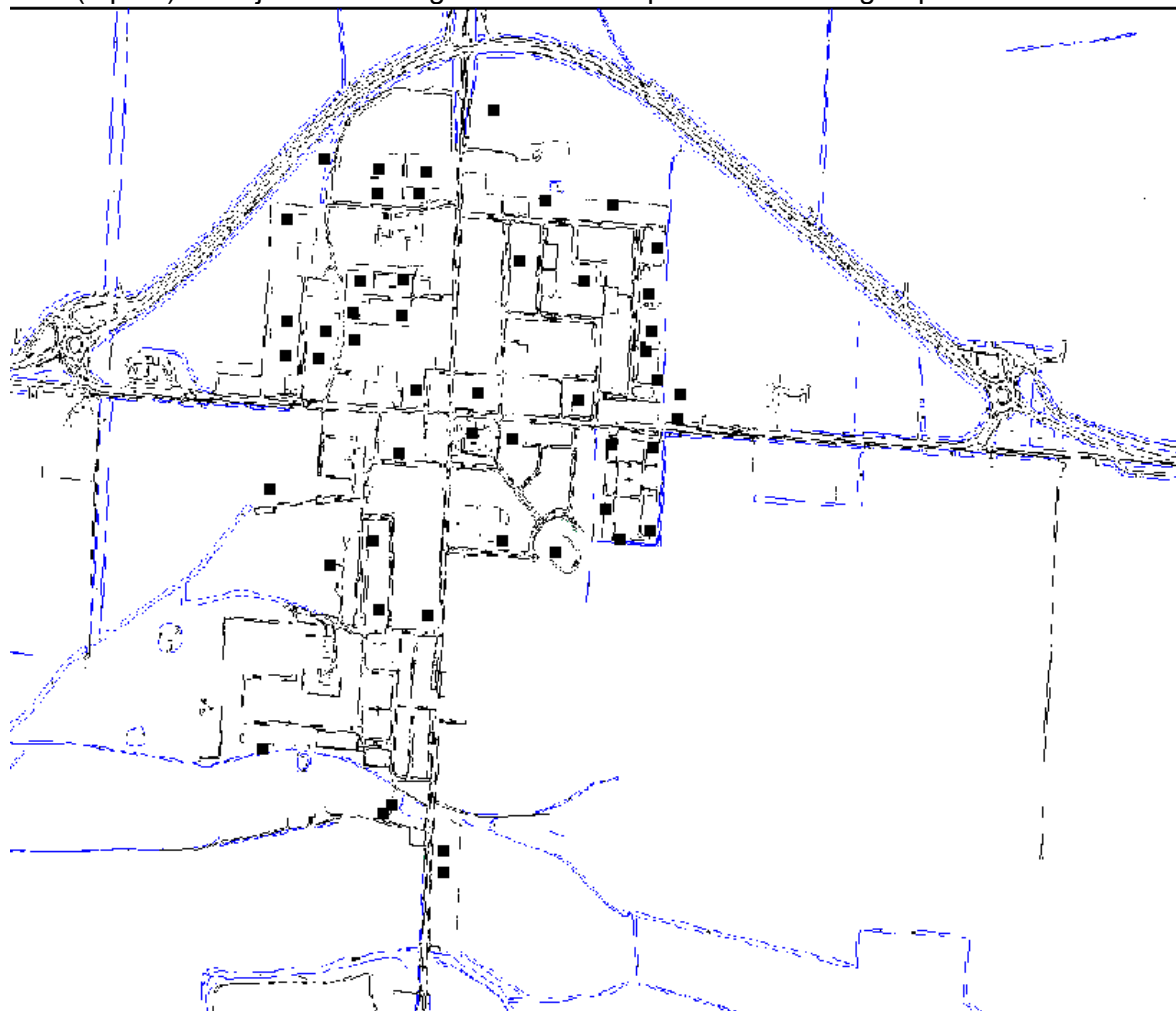
Fazant *Phasianus colchis*
1 territorium

Een Fazant is niet echt een stadsvogel. Toch werd een territorium vastgesteld in de bossage aan de rand van de begraafplaats.

Houduif *Columba palumbus*
46 territoria

De Houduif broedt graag in parken en oude bomen. De gemiddelde dichtheid is normaal (0,66 p/ha). In Biervliet (0,15 p/ha), Sas van Gent zijn (0,44 p/ha), Terneuzen (0,75 p/ha) en Axel (1 p/ha). Ze zijn vooral vastgesteld in kleine parken en boomgroepen.

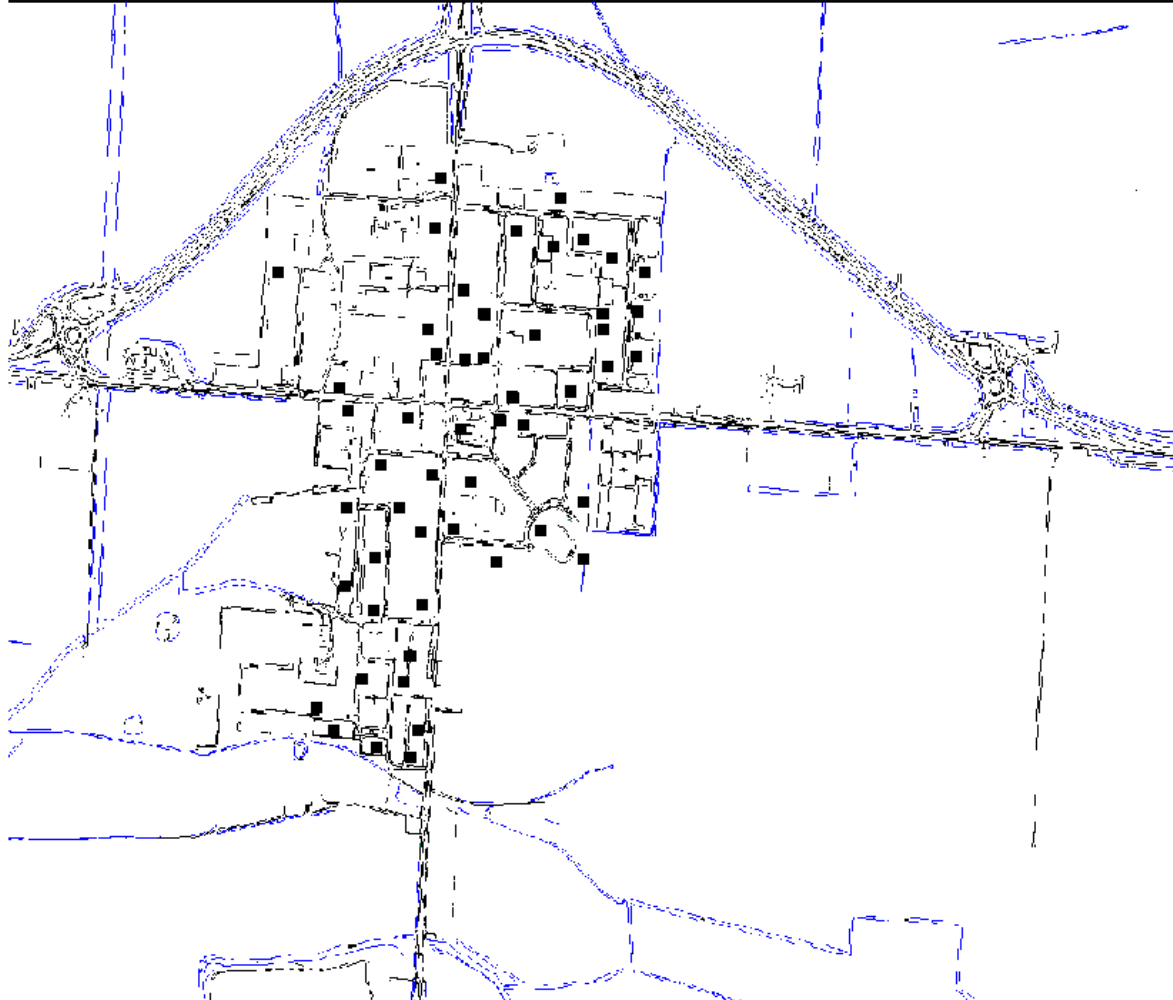
Holenduif *Columba oenas*
3 territoria

De Holenduif verschilt van de Houtduif dat zij haar nestgelegenheid zoekt in hopen. Zij gebruikt loodsen, schuren en oude bomenholten als nestplaats. In het onderzoeksgebied bevinden zich beperkt loodsen en schuren die voor de Holenduif een gunstige broedgelegenheid verschaft. Er werden maar drie paren vastgesteld en dat is aanzienlijk minder dan de Houtduif. Holenduiven zijn veel algemener in het agrarische landschap om en nabij boerderijen. Na de broedtijd in juli en augustus verzamelen de Holenduif zich vaak samen met Houtduiven op de al dan niet gedorste graan en graszaadakkers waar ze zich te goed doen aan oogstresten.

Turkse Tortel *Streptopelia decaocto*
52 territoria

De Turkse Tortel heeft zich sinds de jaren '50 enorm uitgebreid over west Europa en zij is in Nederland een zeer algemene broedvogel in steden en in het agrarische landschap.

Gierzwaluw *Apus apus*

10 territoria

De Gierzwaluw is een typische stadsvogel. Er wordt gebroed in de stad en er wordt tot enkele honderden kilometers buiten de stad naar voedsel gezocht. De vogels komen nooit op de grond. Deze soort is erg lastig te inventariseren omdat de nesten altijd in hopen zijn en omdat deze vogels geen territorium hebben. De vogels kunnen het best geteld worden op mooie zomeravonden als de jongen op het punt van uitvliegen staan. Voor de Gierzwaluw is de oude bebouwing het meest interessant. In nieuwbouw kan de soort goed geholpen worden met speciale inmetSELStenen. Er werden 10 territoria vastgesteld.

Groene Specht *Picus viridus*

2 territoria

De Groene Specht is een soort die sinds de jaren 80 qua aantal sterk is toegenomen in Zeeuws-Vlaanderen. In de 1982 werd het aantal broedvogels geschat op 12 - 16 paar (Buisse Tombeur 1988). Voor 2003 werd na onderzoek het aantal broedparen geschat op 280 – 300 (Castelijns 2007). In 2007 nam het aantal nog eens tot 335 – 385 paren (Castelijns). De Groene Specht is een standvogel. Dat betekent dat zij het gehele jaar in het zelfde leefgebied blijft. Wanneer er strenge winters zijn dan hebben Groene Spechten het moeilijk. Sinds 1997 hebben kennen we in Zeeuw-Vlaanderen geen lange periode van strenge vorst meer. Dat is waarschijnlijk ook een van de belangrijkste redenen dat de Groene Specht het zo goed doet in Zeeuw-Vlaanderen. In Zaamslag werden 2 territoria vastgesteld, 1 in het park in het noordelijk deel van het studiegebied en 1 in het bosje aan de zuidrand van Zaamslag. Parken en boerenerven met oude bomen vormen ideale biotopen. De wat oudere bomen zorgen voor broedgelegenheid en de kort gemaaide grasvegetaties en weilanden zijn een ideaal foerageergebied. Een hoge dichtheid aan katten kan een nadeel zijn. De luide roep, die doet denken aan een lach, is regelmatig te horen in de bebouwde kom en maakt deze soort erg herkenbaar.

Grote Bonte Specht *Dendrocopos major*

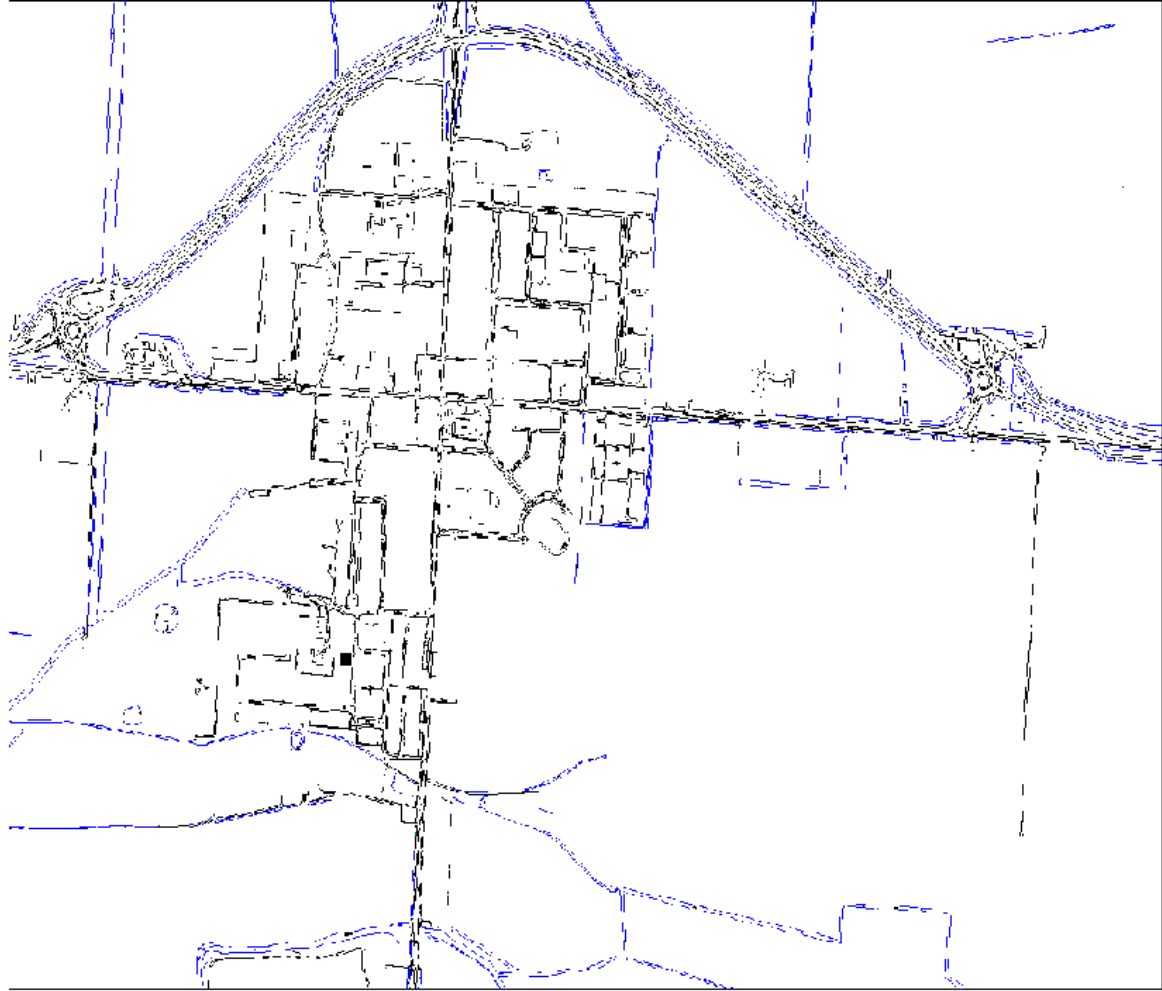
2 territoria

De Grote Bonte Specht zoekt, in tegenstelling tot de Groene Specht, haar voedsel in het bos zelf. Met zijn snavel hakt en peuter de Grote Bonte Specht op en onder de schors van een boom op zoek naar insecten en vooral de larven, daarvan die als maal worden verorberd. In de winter worden vooral zaden en noten gegeten. Met het ouder worden van parken neemt de broedgelegenheid en de voedselvoorziening van de Grote Bonte Specht toe. In het onderzoeksgebied werden 2 territoria vastgesteld.

Boerenzwaluw *Hirundo rustica*
1 territorium

De Boerenzwaluw is meer een broedvogel van boerderijen. Soms komt het voor dat aan de rand van het dorp of stad enkele exemplaren broeden in een schuur of onder een overkapping.

Huiszwaluw *Delichon urbica*

36 territoria

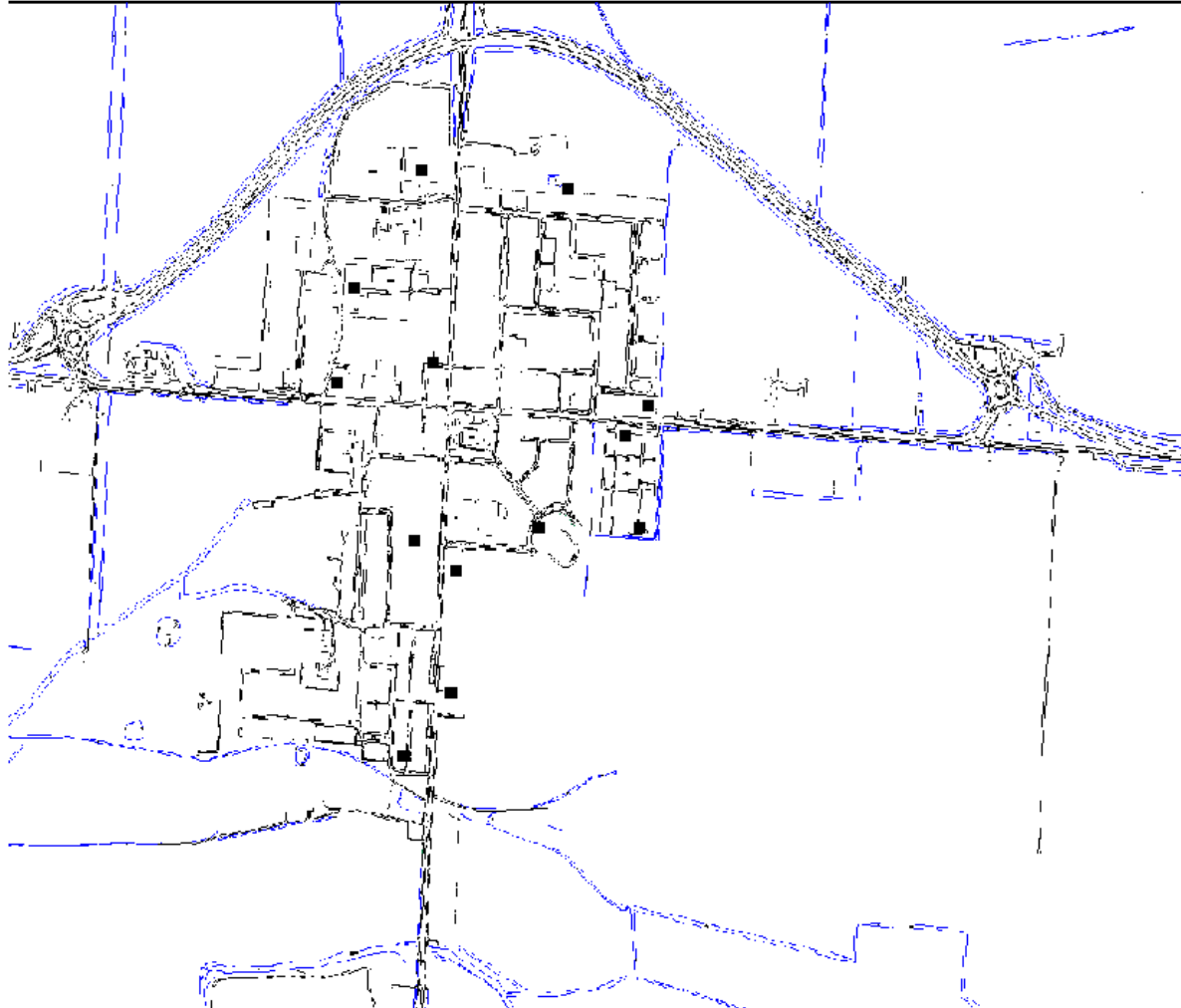
Het aantal Huiszwaluwen in Nederland neemt de laatste decennia sterk af. Daarom is deze soort op de Rode Lijst geplaatst. Zaamslag is vanwege de ligging langs het agrarisch gebied en diverse waterlopen een redelijke broedlocatie. De aantallen zijn niet zo hoog in verhouding tot andere dorpen in Zeeuws-Vlaanderen (op kleigrond gelegen), zoals bijvoorbeeld Biervliet waar 68 nesten werden geteld. Mogelijk dat het lastig is voor de zwaluwen om modder te verzamelen voor het bouwen van de nesten. Alleen woningen met een overstekende goot zijn geschikt. Helaas zijn er veel mensen die de nesten verwijderen waardoor voor de zwaluwen kostbare broedtijd verloren gaat. Het is één van de meest kenmerkende soorten van kleine steden en dorpen die grenzen aan het agrarisch gebied.

Adres	aantal nesten
Ridder Robbertstraat x	8
Gerard v.d. Nissestraat 10	1
“ “ 14	8
“ “ 20	4
Puntstraat 1	2
Puntstraat 37	1
Wilhelminastraat 69	1
Wilhelminstraat 78	1
Diaconiestraat 30	1
“ “ 19	1
“ “ 16	1
Terneuzensestraat 24	2
Plein 12	1
Walravenstraat 36	1
Walravenstraat 24	3
Totaal	36

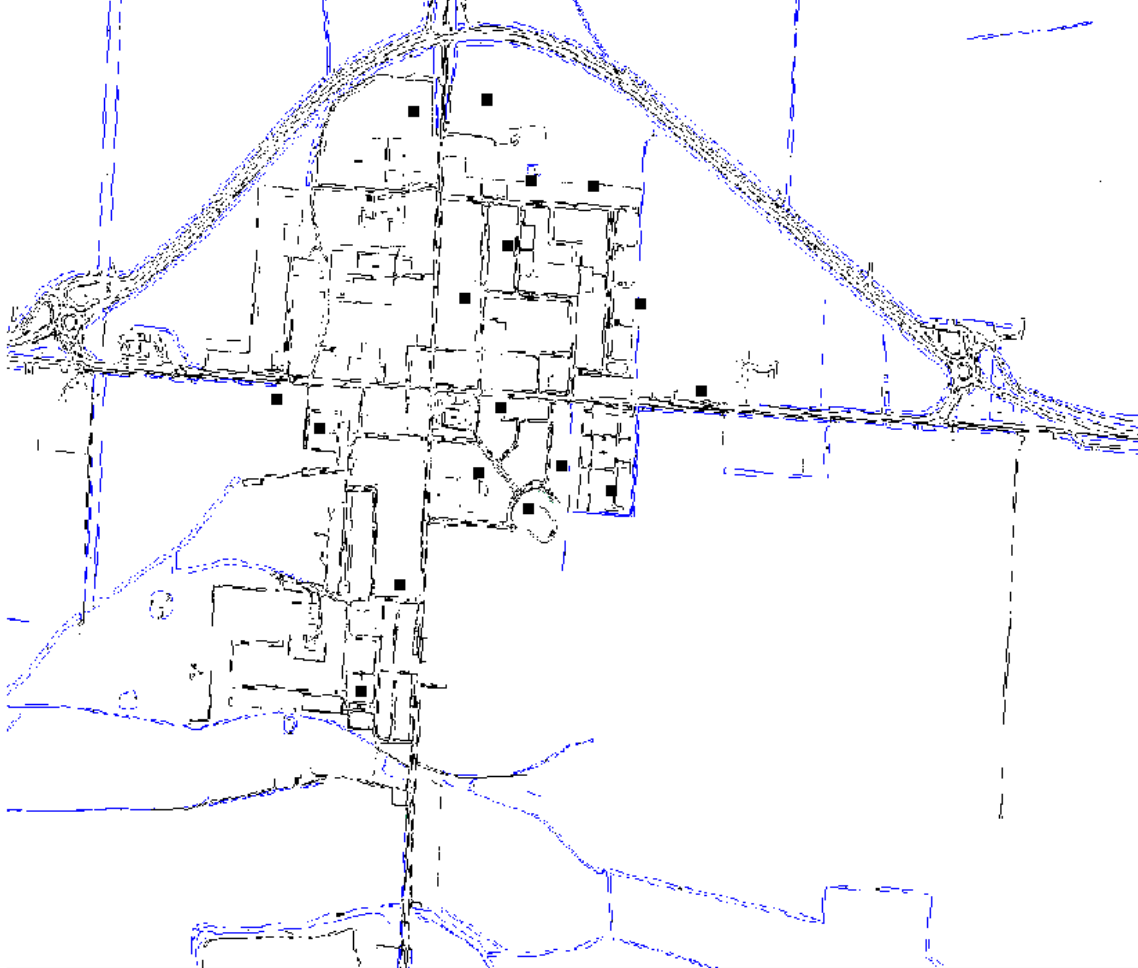
Winterkoning *Triglodytes triglodytes*
13 territoria

Winterkoning is een echte standvogel. Zomer en winter bewonen zij hun territoria en in het broedseizoen wordt zij met verve verdedigd. Vanaf vroeg in het voorjaar tot in de winter zingt het zijn lied. Winterkoninkjes houden niet van strenge winters, dan treed er grote sterfte op. In het onderzoeksgebied zijn 13 territoria vast gesteld. Dichte begroeiing is erg in trek en geschikt als broedgelegenheid. Ze komen vooral voor in de parken waar ook wat struikbeplanting is te vinden. Hier bouwt de Winterkoning het nest.

Heggenus *Prunella modularis*
17 territoria

Het aantal territoria is vergelijkbaar met het aantal Winterkoningen. Het biotoop is ook sterk vergelijkbaar. Beide soorten houden van struweel.

Roodborst *Erithracus rubecula*

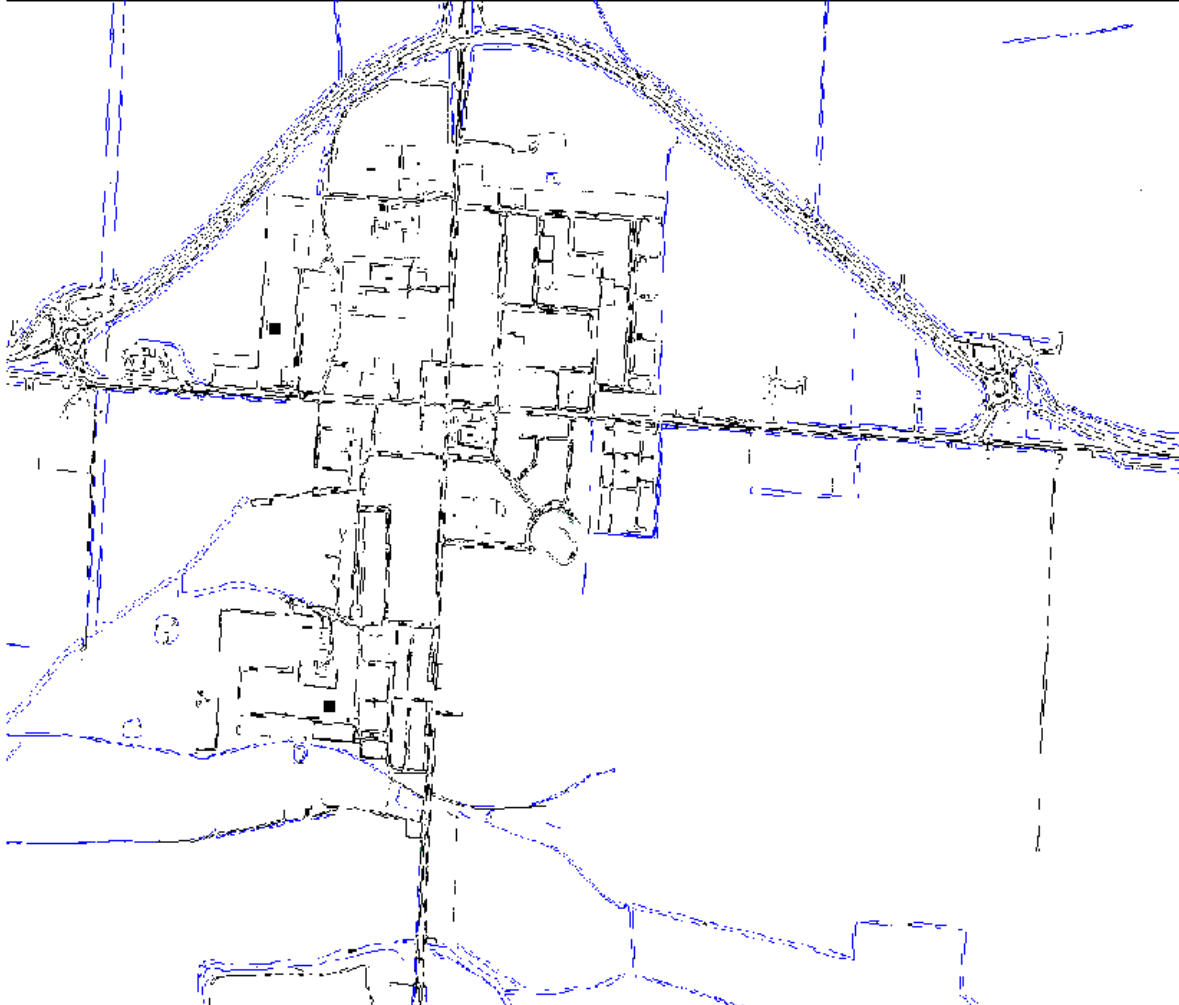
1 territorium

Van de Roodborst is het verschil in zomer en winteraanwezigheid in de bebouwde kom duidelijk waarneembaar. Onze broedvogels trekken naar zuid Europa om te overwinteren en in de winter wordt Nederland overspoeld door de grote aantallen Roodborsten die in Scandinavië broeden. In de uitgestrekte wouden in Zweden en Noorwegen kennen Roodborsten geen mensen, vandaar dat zij in de winter zo ongestoord dicht bij de mensen op de voedertafel komt. Met het inventariseren van Roodborsten mag niet te vroeg in het jaar worden gestart, want zelfs tot in april kunnen noordelijke Roodborsten aanwezig zijn. Er moet een serieuze begroeiing met bomen en struikgewas aanwezig voordat een biotoop geaccepteerd wordt.

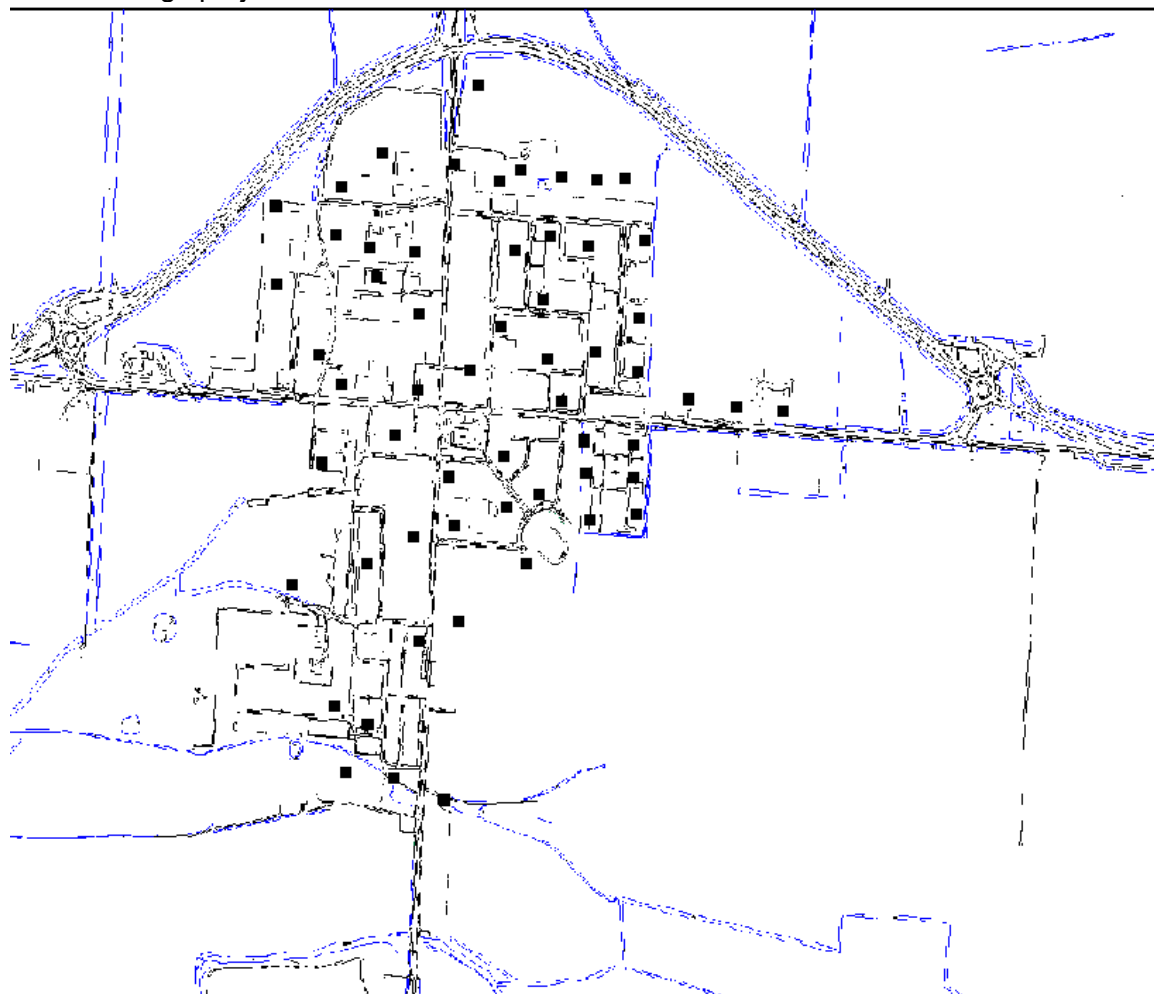
Zwarte Roodstaart *Phoenicurus ochruros*
2 territoria

Vroeg in het voorjaar rond half maart komen de Zwarte Roodstaarten weer terug in Nederland. Buiten de bebouwde kom bewoond de soort boerderijen en fabrieksterreinen. In de bebouwde kom worden nesten gebouwd in nissen of overstekken van gebouwen. De soort is een kenmerkende soort voor een stadsbiotoop. Van nature komt de Zwarte Roodstaart voor in berggebieden. Circa 15 jaar geleden was de soort beduidend algemener in Zeeuws-Vlaanderen dan tegenwoordig. In Zaamslag werd de soort vastgesteld op het bedrijventerrein en in een woonwijk in het zuidelijk deel van Zaamslag.

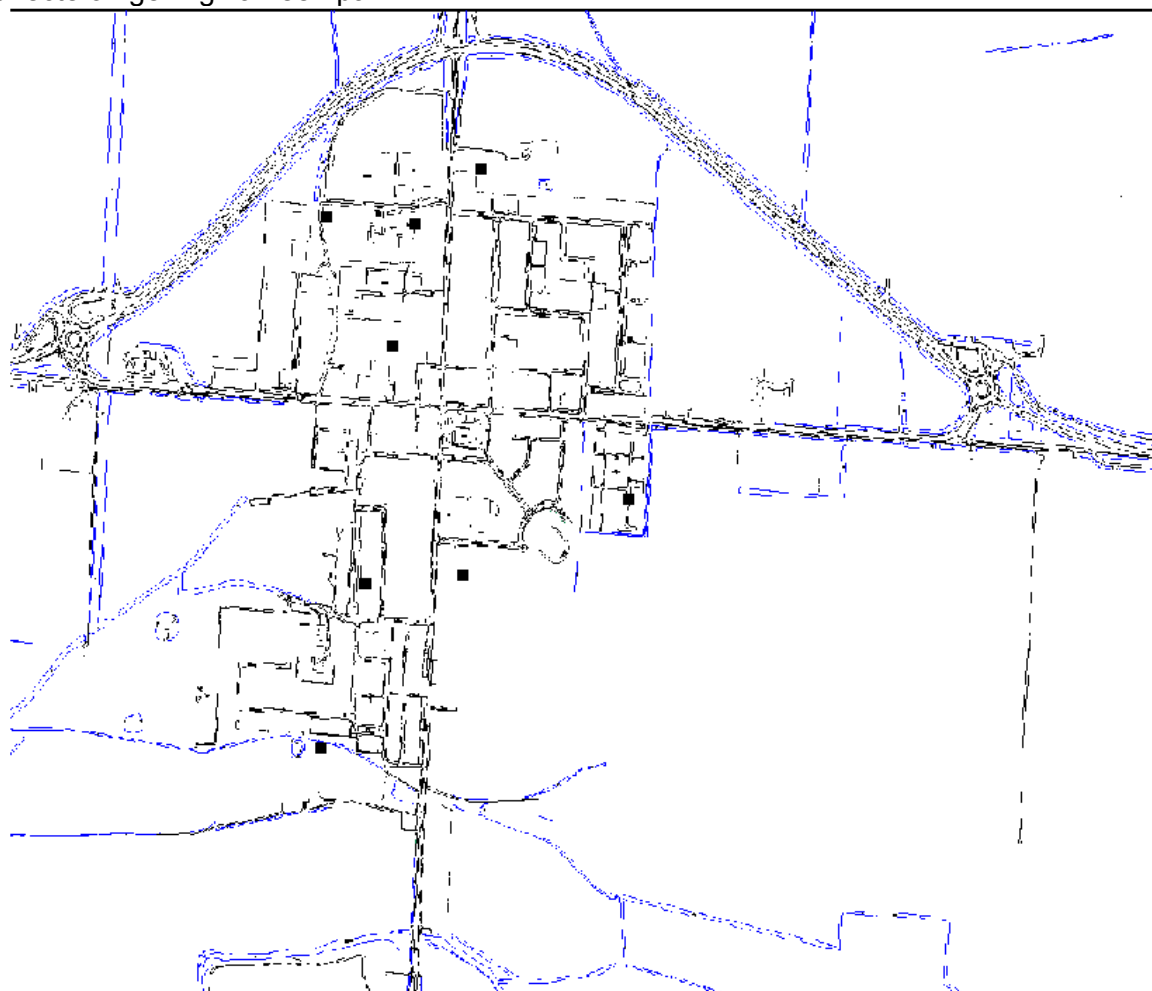
Merel *Turdus merula*
56 territoria

Parken met grazige vegetatie in combinatie met struweel zijn erg gunstig voor deze soort. De dichtheden zijn vergelijkbaar met de meeste andere onderzochte gebieden in het kader van het stadsvogelproject in Zeeuws-Vlaanderen.

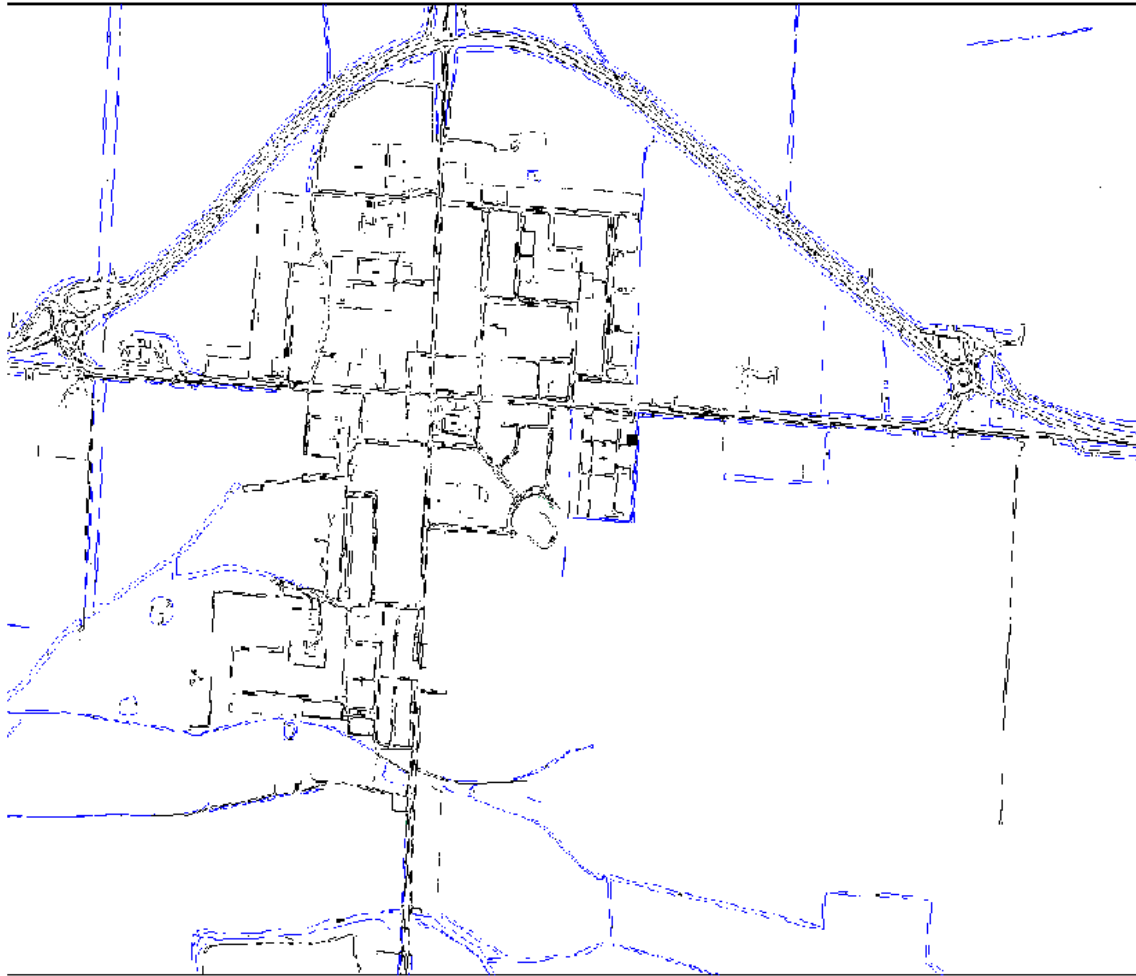
Zanglijster *Turdus philomenos*
8 territoria

Veel minder opvallend dan de Merel is de Zanglijster. Alleen de zang in het voorjaar en de zomer is opvallend, luid en veel melodieuzer dan dat van de Merel. In het najaar trekken Zanglijsters richting het zuiden. Tijdens de trek kunnen, meestal solitair trekkende Zanglijsters in tegenstelling met Koperwieken en Kramsvogels, herkend worden aan een kort en hoog 'tsk'. Zanglijsters gedragen zich schuwer dan Merels. Zij houden van een groene omgeving en de mannen zoeken in hun territorium een hoge zangpost, vaak tot bijna in de top van een boom hoog boven de bebouwing in tegenstelling tot een Merel, die vaak al genoeg neemt met de nok van een dak. Bijna alle territoria werden vastgesteld in de directe omgeving van een park.

Grote Lijster *Turdus viscivorus*
1 territorium

Deze soort is kenmerkend van open half open cultuurlandschappen zoals boomweides en hoogstamboomgaarden. De soort komt meestal voor op boerenerven. In Zaamslag werd een territorium vastgesteld op de begraafplaats.

Braamsluiper *Sylvia curruca*

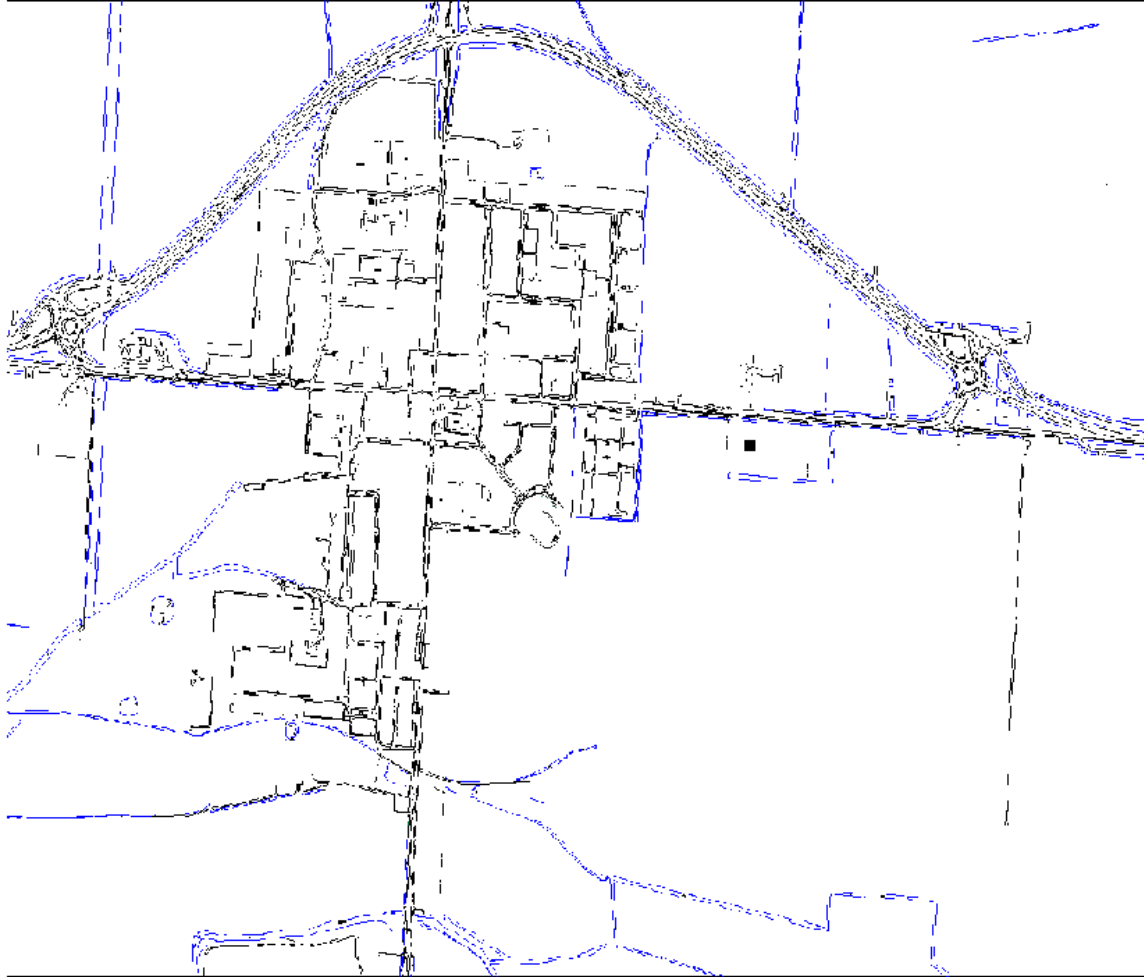
1 territorium

Deze soort is een broedvogel van open struwelen. De soort werd vastgesteld in de bossage van de sportvelden.

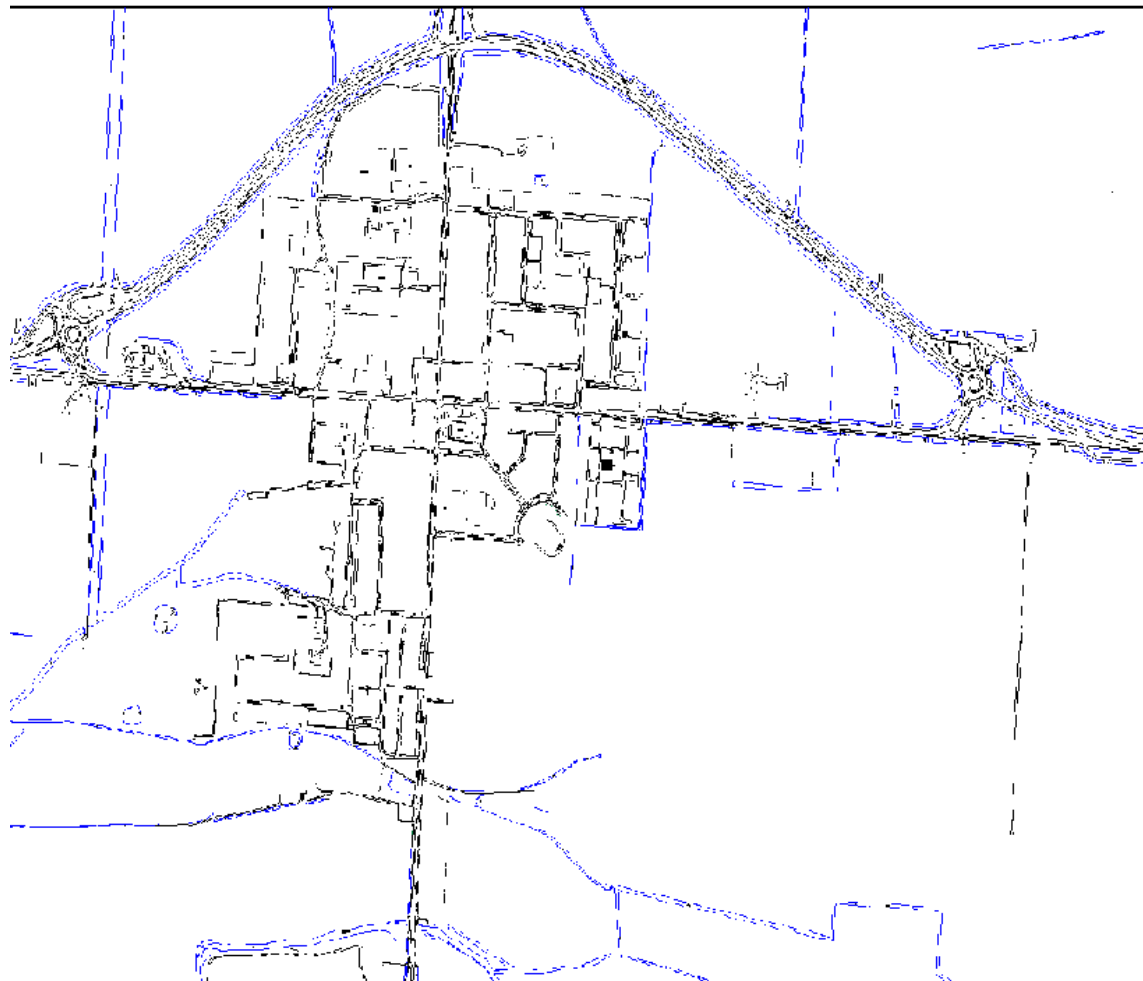
Grasmus *Sylvia communis*
1 territorium

Eén territorium werd vastgesteld op een boerenerf net op de rand van het studiegebied.

Spotvogel *Hippolais icterina*
1 territorium

De aantallen van de Spotvogel nemen sterk af in Nederland. In Zeeuws-Vlaanderen komt de soort nog vooral voor in West Zeeuws-Vlaanderen. In Oost Zeeuws-Vlaanderen worden bijna geen territoria meer vastgesteld. Deze soort is een lange afstandtrekker en komt pas begin mei aan in Nederland. De zang is karakteristiek en bevat veel imitaties van andere vogels. Het biotoop bestaat uit kleine bossages met struweel. In Zaamslag werd nog 1 territorium vastgesteld en wel op de begraafplaats.

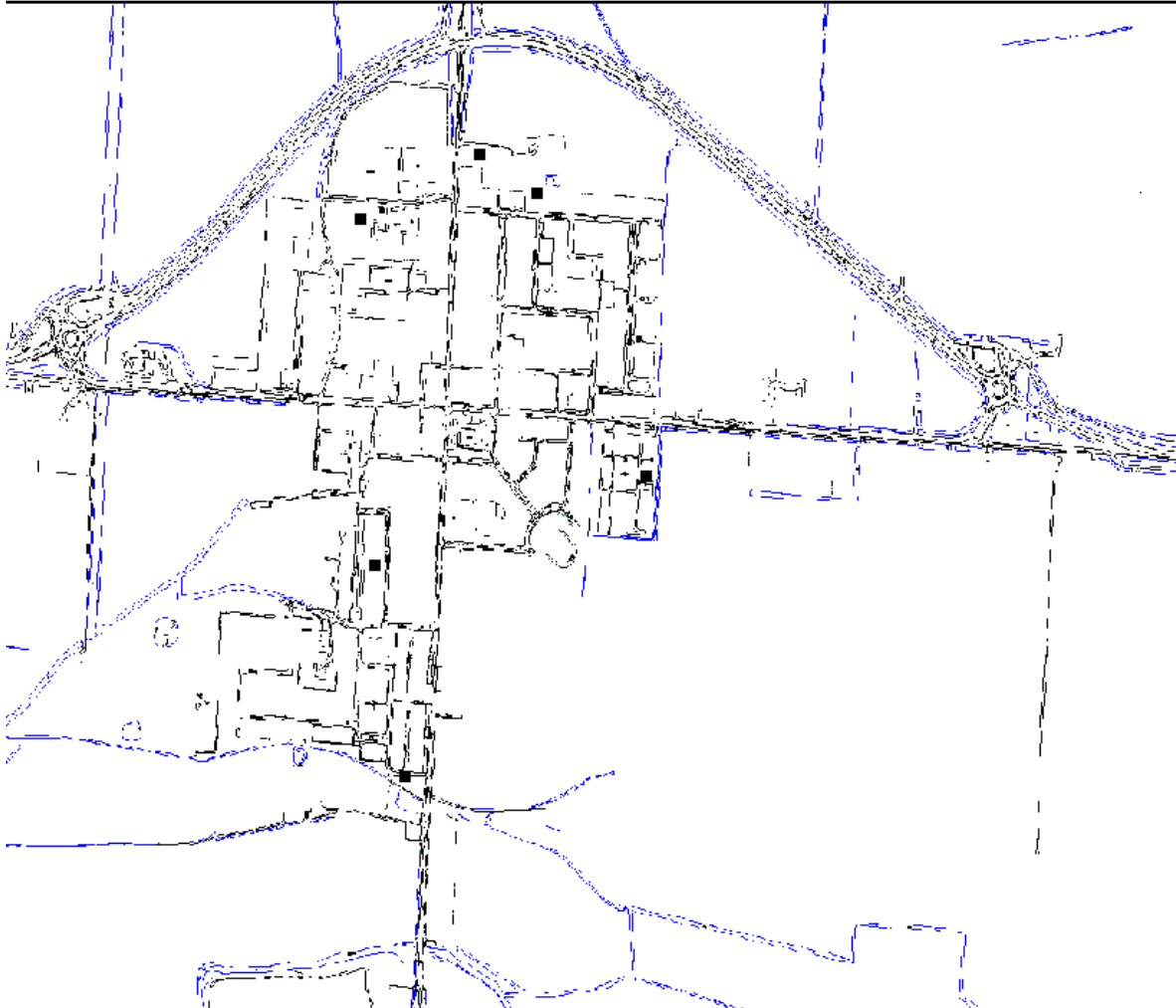
Zwartkop *Sylvia arcticapilla*
7 territoria

De Zwartkop arriveert meestal in de laatste week van maart in Zeeuws Vlaanderen en begint direct met zingen. Steeds vaker worden overwinterende Zwartkoppen waargenomen in Zeeuws-Vlaanderen. De soort houdt van een struweelrijke omgeving.

Tjiftjaf *Phylloscopus colybita*
6 territoria

Op een mooie winterse dag in januari durven sommige Tjiftjaffen al hun zang te laten horen. De Tjiftjaf houdt vooral van parken waar naast struweel ook wat hogere bomen aanwezig zijn.

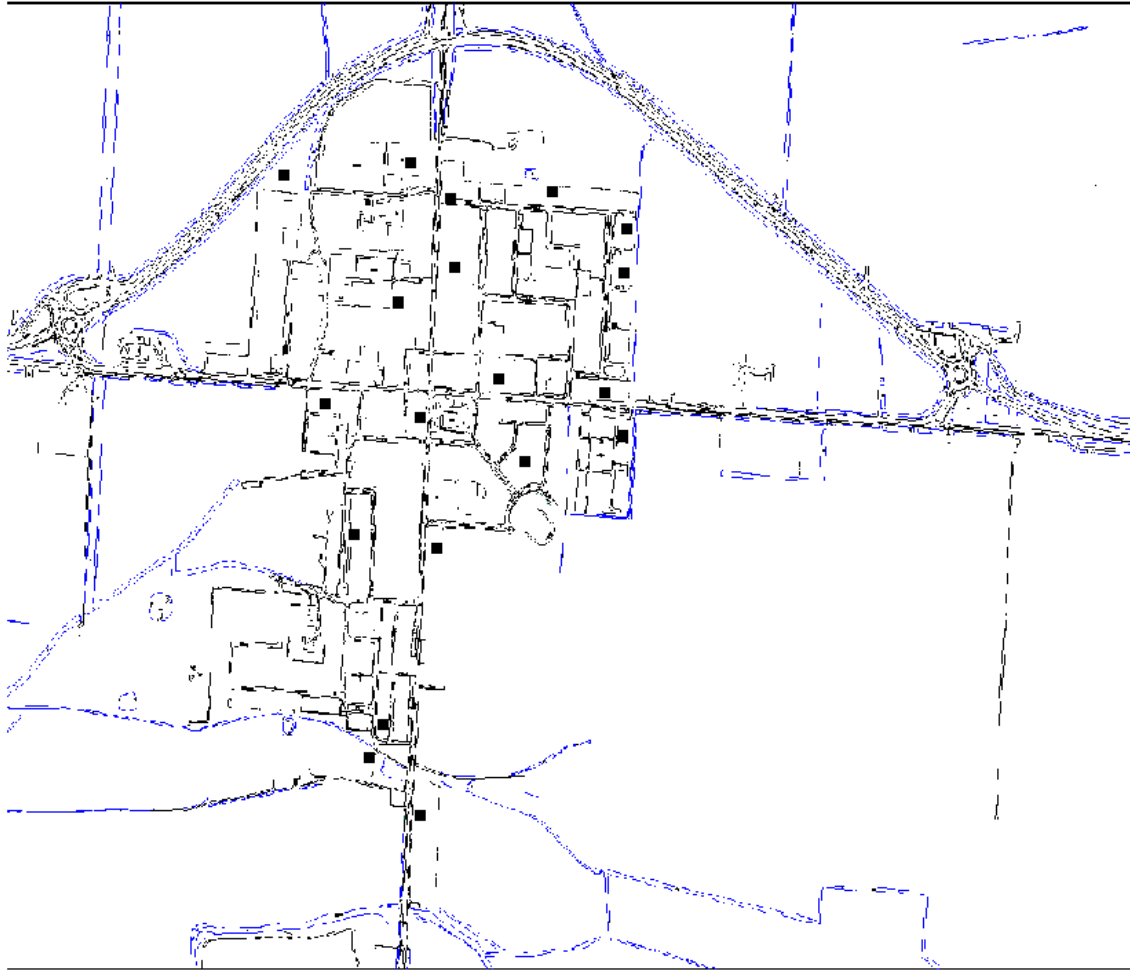
Startmees *Aegithalos caudatus*
2 territoria

De Startmees is broedvogel van grote tuinen en bosjes waarin wat dichte struiken staan. Hierin wordt het bolvormige nest gemaakt

Pimpelmees *Parus caeruleus*
18 territoria

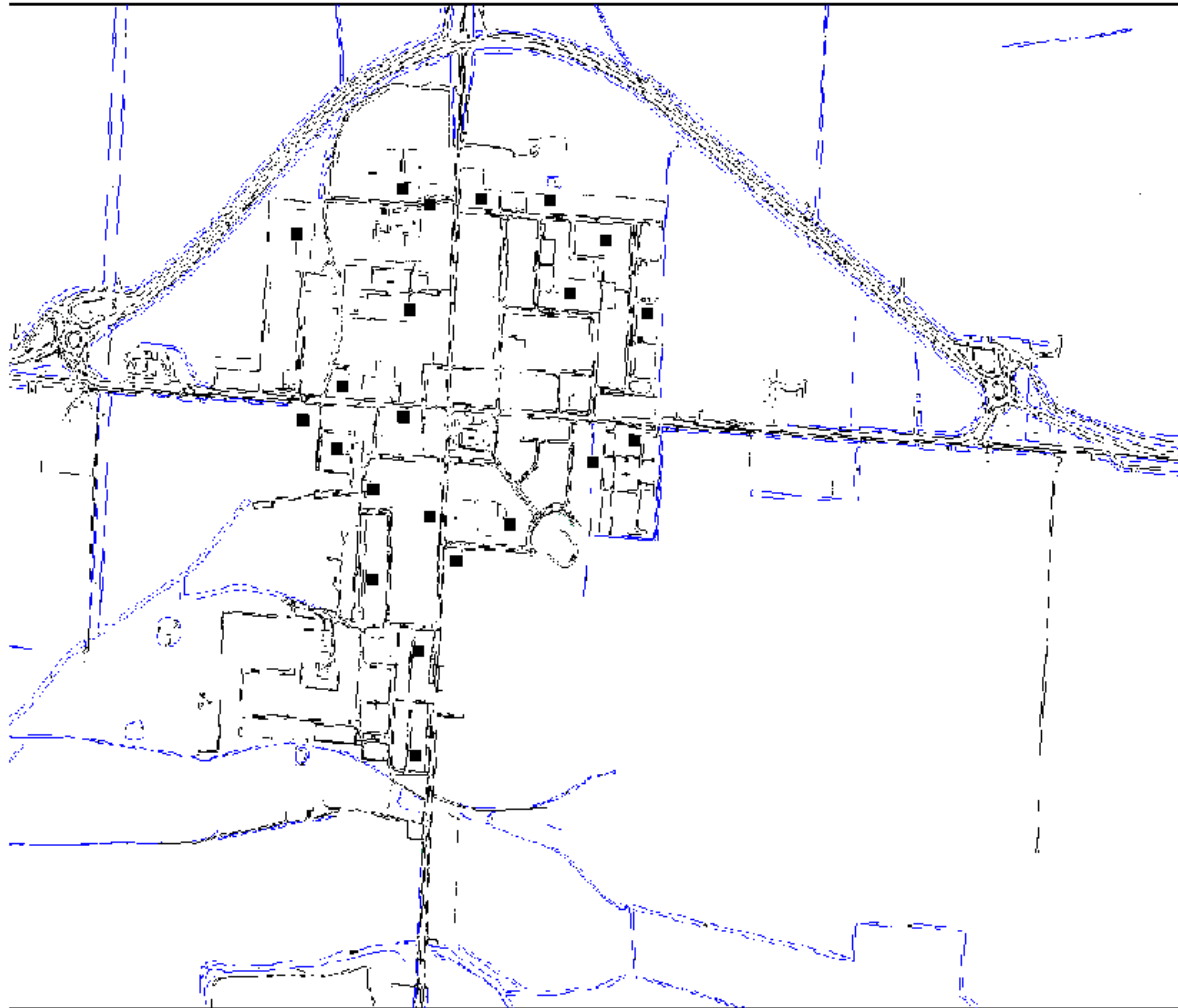
De Pimpelmees is niet zo'n opvallende verschijning als zijn iets grotere en opvallende broer de Koolmees. Het aantal gevonden Pimpelmezen is behoorlijk hoog.

Koolmees *Parus major*

22 territoria

Koolmezen zien we zomer en winter in onze tuinen. In de winter zijn ze karakteristiek op onze voerdersafel in de achtertuinen. In de zomer bewonen ze onze opgehangen nestkasten. Koolmezen zijn holenbroeders en zoeken in bestaande beplanting nestholten om te broeden. In de bebouwde kom zijn ze erg algemeen omdat door middel van het ophangen van nestkasten voor voldoende nestgelegenheden wordt gezorgd. De dichtheid in het onderzoeksgebied (0,31 p/ha) is laag ten opzichte van Sas van Gent (0.86 p/ha), Axel (0.93 p/ha.) en Terneuzen (0.52 p/ha), maar hoger dan de 0,15 p/ha in Biervliet.

Gaai *Garrulus glandarius*

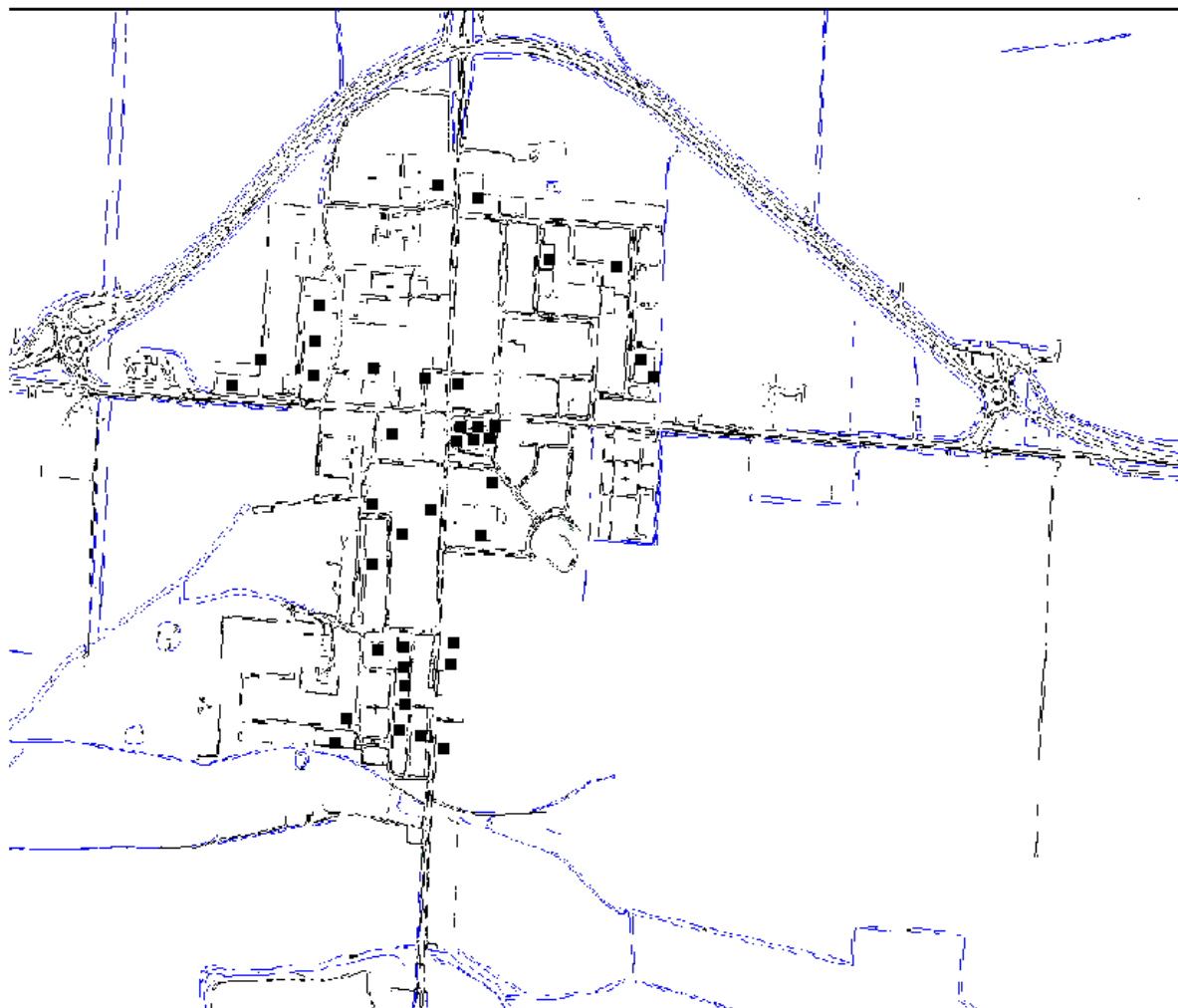
2 territoria

De Gaai is een soort die de laatste decennia is toegenomen. Het is een mooie vogel om te zien. Veel geluid maken ze niet. Parken en tuinen zijn een ideaal biotoop. Ze kunnen een groot territorium hebben. Ze zijn qua voedselkeuze niet erg kieskeurig.

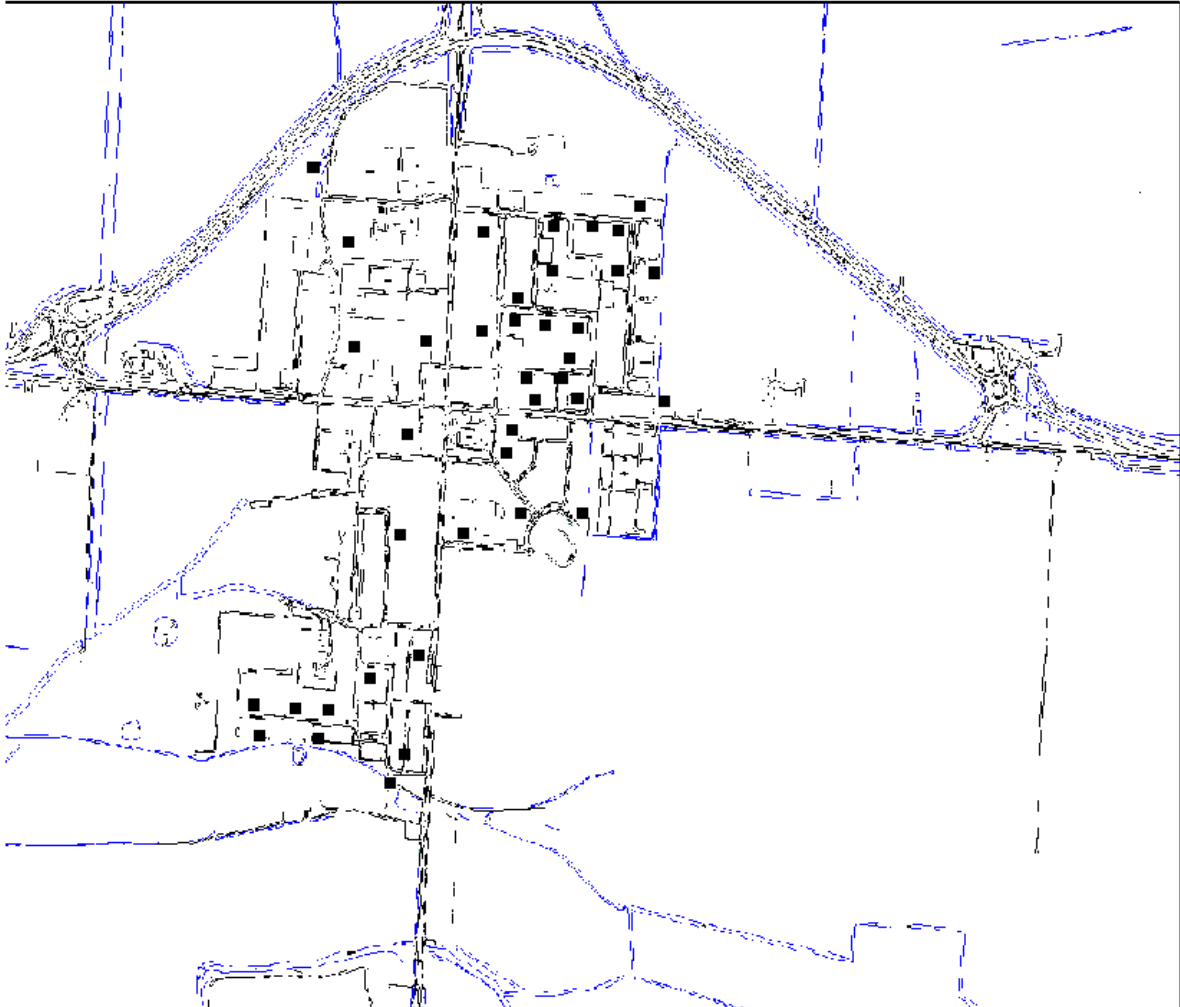
Kauw *Corvus monedula*
39 territoria

De Kauw zit als broedvogel nog steeds in de lift. Vooral in stedelijk gebied neemt de soort in aantal toe. Tot de jaren zeventig was de Kauw in Zeeuws Vlaanderen een zeldzame broedvogel. Sindsdien is het aantal broedvogels sterk toegenomen. In bossen maken Kauwen gebruik van holten in oude bomen waarin een nest wordt gebouwd. In het onderzoeksgebied maken vrijwel alle Kauwen gebruik van schoorstenen waarin een nest wordt gebouwd. Schoorstenen van oudere gebouwen zijn vaak goed bereikbaar en niet afgeschermd.

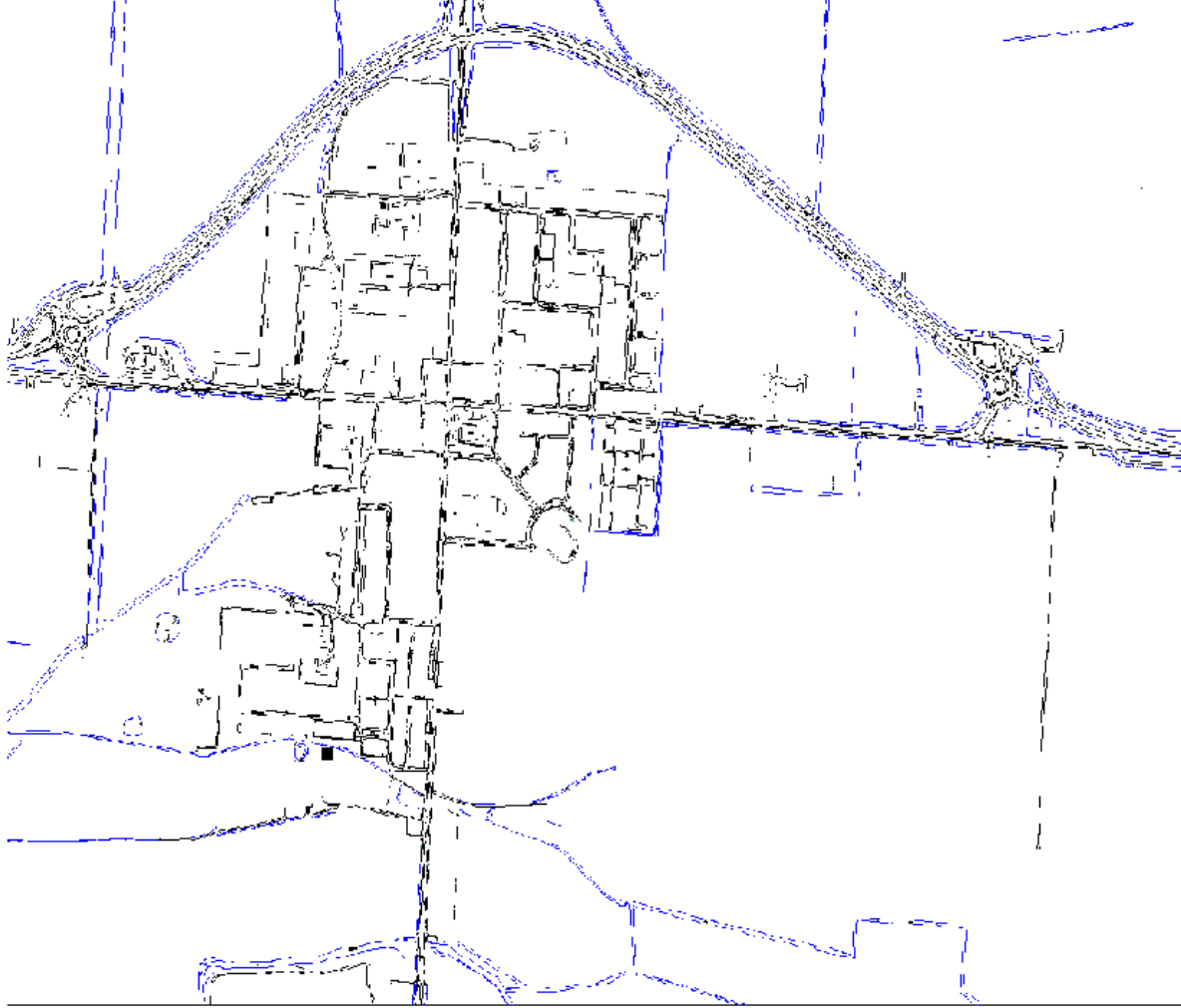
Spreeuw *Sturnus vulgaris*
39 territoria

De Spreeuw doet het momenteel erg slecht in Nederland. De aantallen zijn de laatste decennia sterk afgenomen. In Zaamslag werd toch nog een behoorlijk aantal Spreeuwen als broedvogel vastgesteld.

Wielewaal *Oriolus oriolus*
1 territorium

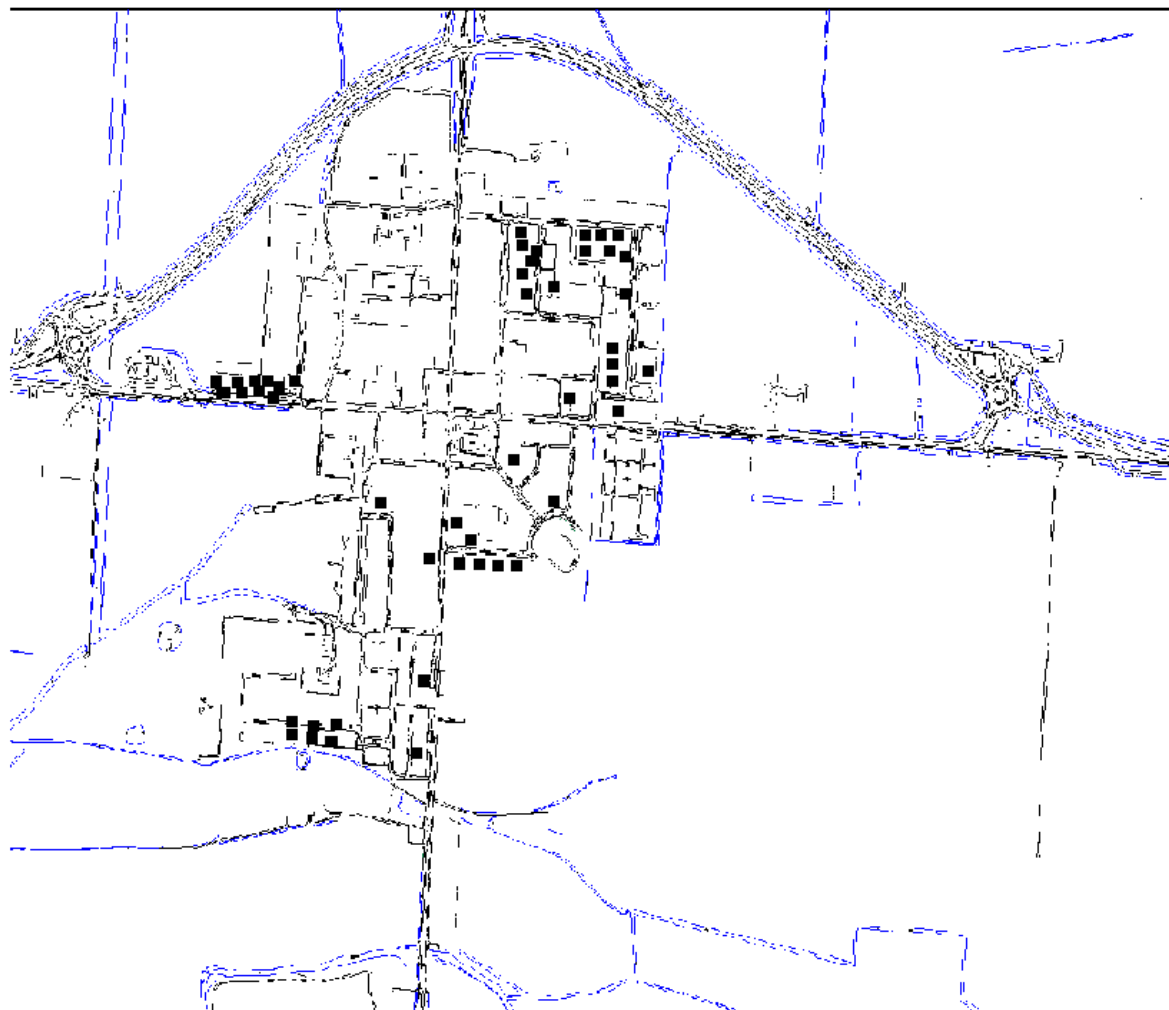
De Wielewaal is de laatste decennia sterk in aantal afgenomen. De soort is kenmerkend voor bos en grote erven, hoogstamboomgaarden en erven met veel opgaande beplanting. Bij de boerderij tegen de zuidrand van Zaamslag werd een zingend mannetje vastgesteld.

Huismus *Passer domesticus*

48 territoria

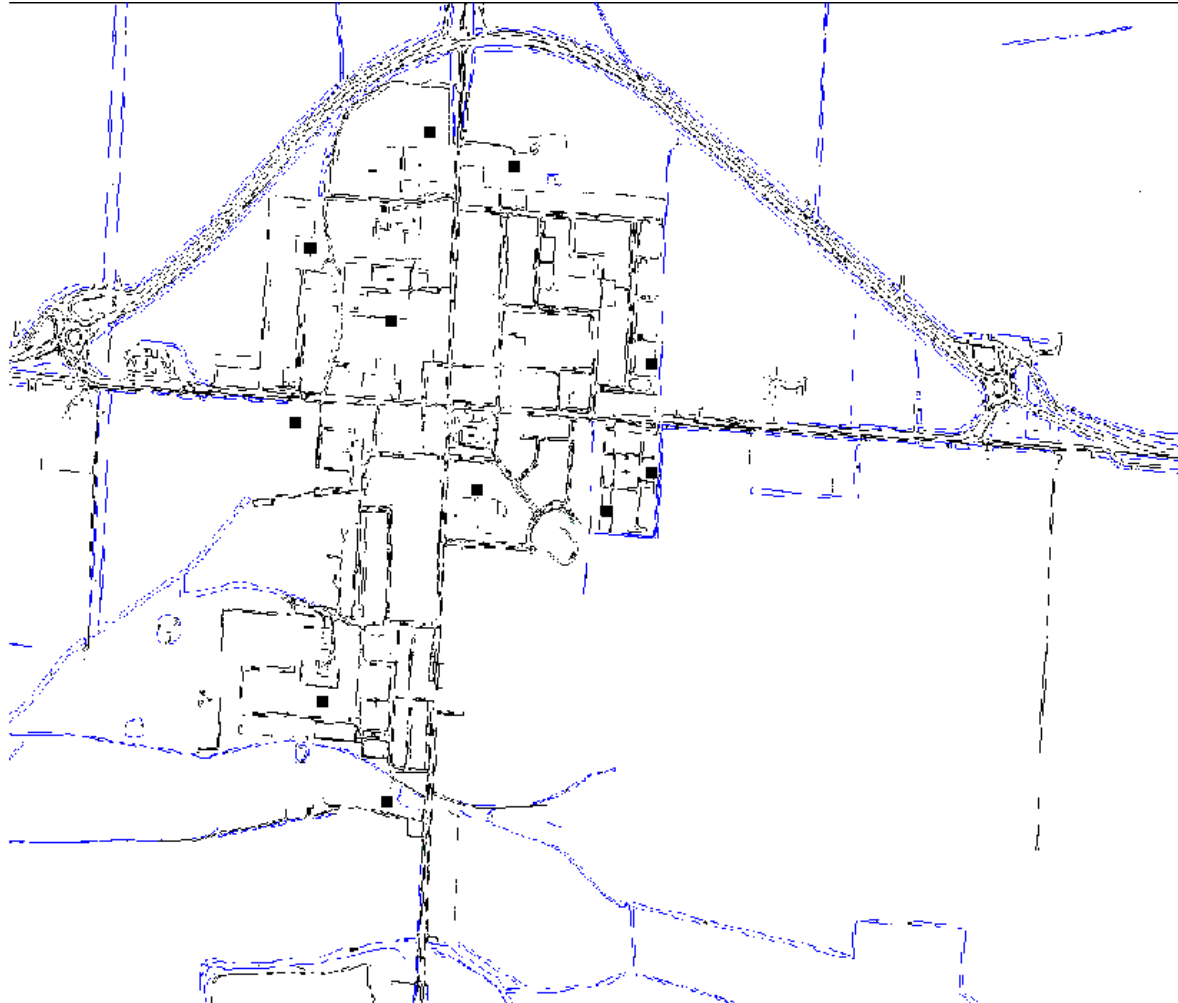
De Huismus was tot enkele decennia geleden de meest voorkomende vogelsoort in Nederland. De aantallen zijn echter zeer sterk afgenomen waardoor de Huismus op de Rode Lijst geplaatst is. De oorzaken van de sterke afname zijn waarschijnlijk een combinatie van factoren.

Vink *Fringila coelebs*

11 territoria

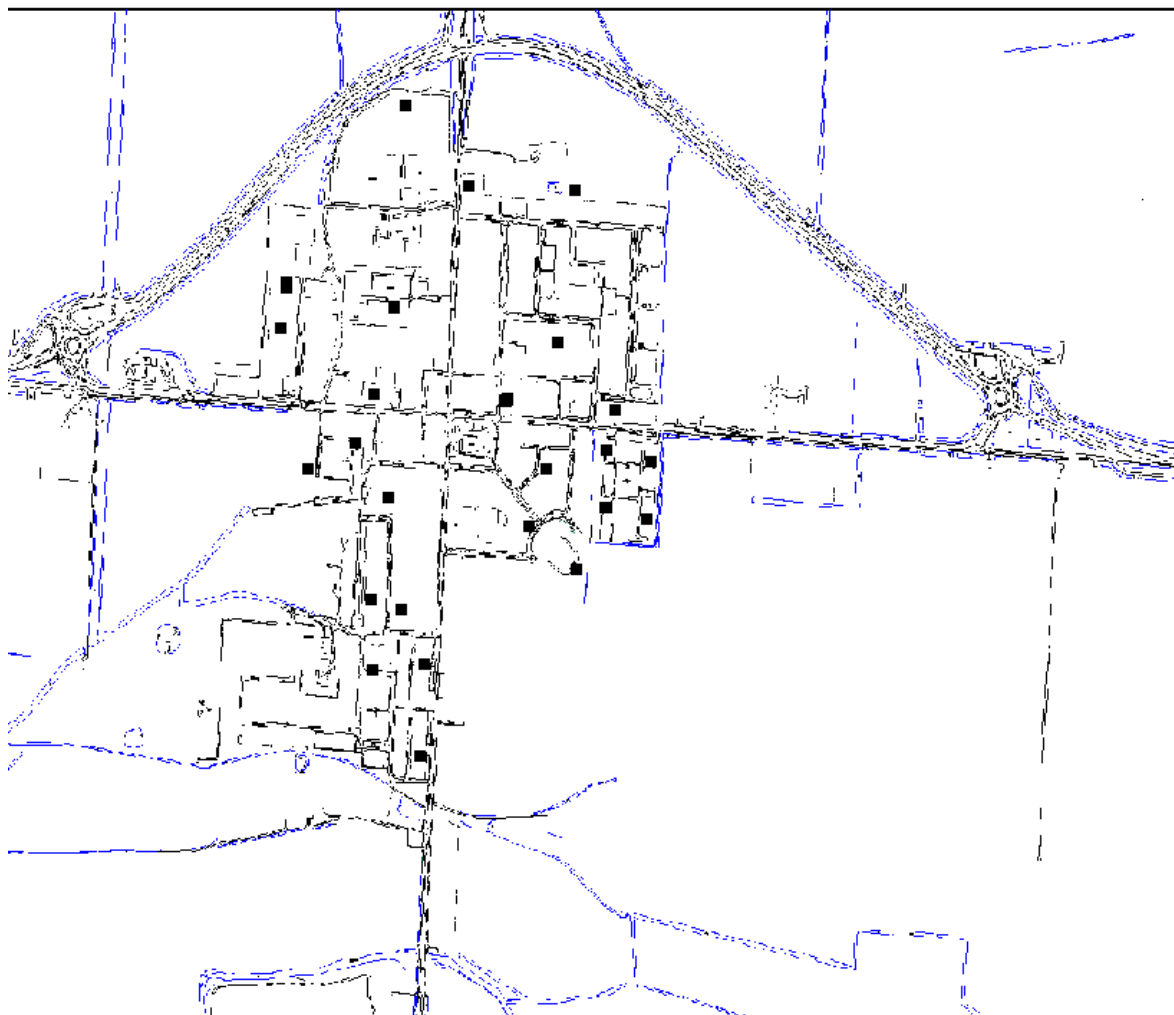
Vinken zijn echte bosvogels. In steden en dorpen bewonen zij parken met bomen en struiken. Ook in het onderzoeksgebied zijn de gevonden territoria in de directe omgeving van parken gevonden.

Groenling *Chloris chloris*

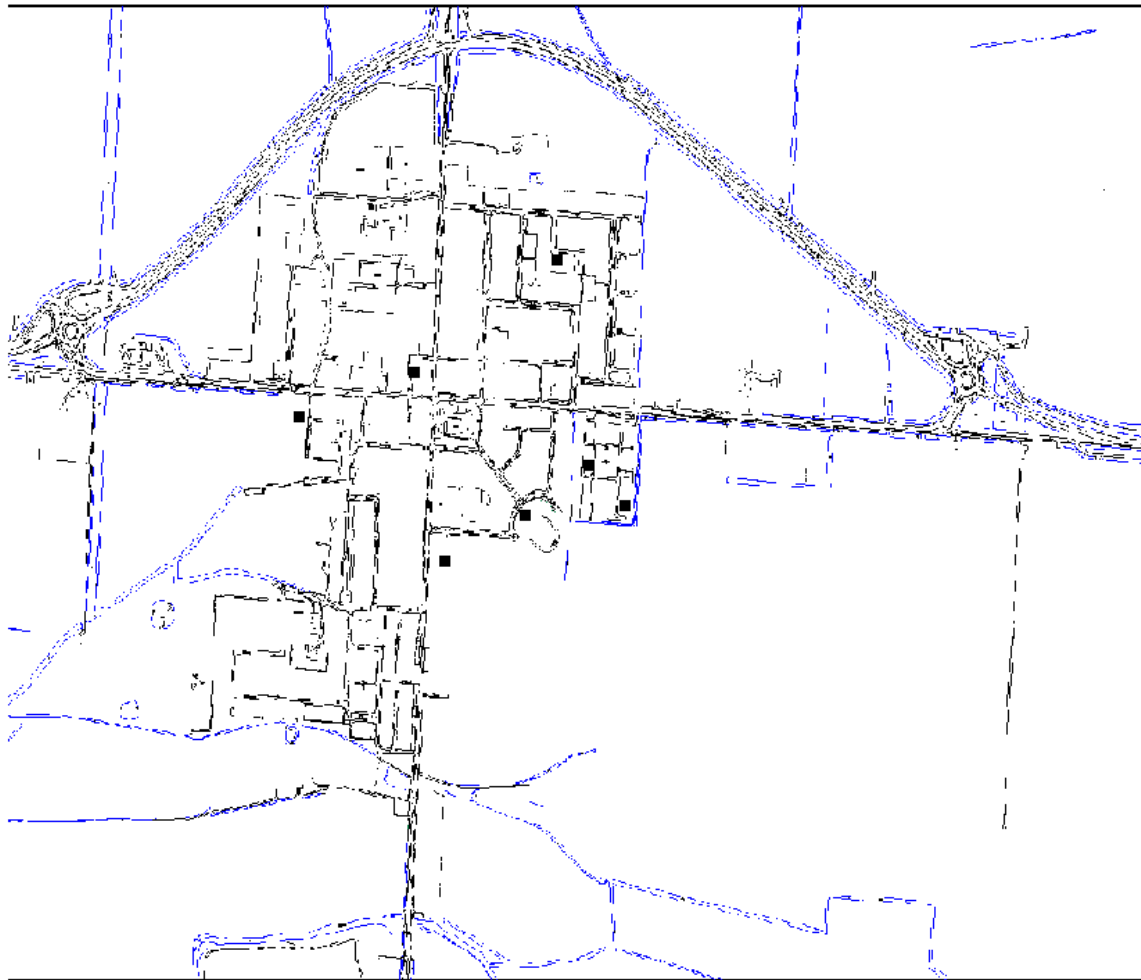
24 territoria

De Groenling is een minder uitgesproken bosvogel. Zij prevaleren een meer open landschap. In het onderzoeksgebied werden 24 territoria (0,34 p/ha). Groenlingen zingen in toppen van bomen en houden ook ronde zangvluchten. Hoewel de fusie afstand 250 meter bedraagt liggen vrijwel alle territoria binnen deze afstand van elkaar. Op het verspreidingskaartje is te zien dat ook de Groenling voorkeur heeft voor de groene delen van het onderzoeksgebied.

Putter *Carduelis carduelis*
7 territoria

De Putter is één van de mooiste en kleurrijkste zangvogels die wij in Nederland rijk zijn. Gelieft zijn ze onder de wildzanghouders, die zij in gevangenschap kweken. Echter wordt deze soort ook nog steeds door illegale vangers in Zeeuws-Vlaanderen uit de natuur bemachtigd. In het onderzoeksgebied te Zaamslag werden 7 territoria vastgesteld. Zingende mannetjes werden in boomrijke tuinen en parkjes waargenomen. Opvallend is dat het aantal Groenlingen veel hoger lag dan het aantal vastgestelde Putters terwijl het biotoop vrijwel hetzelfde is.

Kneu *Carduelis cannabina*
2 territoria

De Kneu is een kenmerkende soort voor open terreinen met veel ruigte vegetatie en hier en daar struweel. In het nette Nederland worden deze biotopen steeds zeldzamer. Er werden dan ook maar 2 territoria vastgesteld.

4 Aanbevelingen voor inrichting en beheer

Door in de toekomst bij inrichting en beheer rekening te houden met broedvogels, kan het biotoop verbeterd of behouden worden. Deze maatregelen zijn niet alleen gunstig voor vogels en andere natuurwaarden, maar zijn ook gunstig voor een gezondere en prettigere leefomgeving voor de mens.

In het onderzoeksgebied liggen diverse kleine parken enkele grote tuinen (met oude bomen) en nog enkele oude boerenerven, het is van groot belang om deze te behouden. Ook het kerkhof met het wat extensiever beheerd groen is een zeer goed biotoop. Het kerkhof is redelijk besloten omdat er zeer veel hagen aanwezig zijn. Dit is zeer positief voor broedende vogels. De wat meer bijzondere soorten zijn hier aangetroffen.

Zeer belangrijk voor vogels is ook het sportpark met de daarbij behorende beplanting.

Bij sloop van bebouwing dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen en de aanwezigheid van vleermuizen.

Bij nieuwbouwprojecten kunnen op plaatsen waarop geen hinder veroorzaakt wordt, neststenen ingemetseld worden. Deze maatregel is zeer positief voor Gierzwaluw, Zwarte Roodstaart, Huismus, Koolmees, Pimpelmees en vleermuizen.

Voor Huiszwaluwen kan een gunstige nestelrand (inclusief muur waaraan nest goed gehecht kan worden) in het ontwerp opgenomen worden. Het ophangen van kunstnesten voor Huiszwaluwen kan ook positief zijn. Men kan er naar streven om bij ieder nieuwbouwproject een aantal gunstige maatregelen uit te voeren. Dit geldt zeker voor overheidsgebouwen en bedrijfsgebouwen.

De aanleg van een park/wandelgebied op gronden tussen Zaamslag en de rondweg zou zeer positief zijn voor mensen en natuur.

Bij bestaande gebouwen kunnen nestkasten aangebracht worden voor wat minder algemene en karakteristieke soorten (Huiszwaluw, Zwarte Roodstaart, Witte Kwikstaart en Gierzwaluw). Het nestkastproject dat in 2007 en 2008 is uitgevoerd, is een prima initiatief. Aanvullend zouden overheidsgebouwen en bedrijfsgebouwen voorzien kunnen worden van nestkasten.

Bij herinrichting van wijken en straten kan vaker beplanting aangebracht worden. De voorkeur gaat hierbij uit naar inheemse beplanting. Inheemse beplanting levert meer voedsel op dan uitheemse beplanting.

Bij het aanleggen van wateren, kan een natuurlijker profiel aangelegd worden waarin zich wat oevervegetatie kan ontwikkelen en waar zwaluwen klei kunnen vinden om hun nest te bouwen.

Het is wenselijk om voorlichting te verstrekken aan huiseigenaren waar Huiszwaluwen broeden. Nog zeer regelmatig worden nesten verwijderd in het broedseizoen. Door middel van een folder kan informatie verstrekt worden over de levenswijze van deze vogel en het voorkomen van overlast. Mogelijk dat in samenwerking met andere gemeenten en de provincie Zeeland een provinciale folder gedrukt kan worden.

Literatuur

Van Dijk A.J. 1993. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON, Beek-Ubbergen.

Broedvogels van Zeeland / Jan-Willem Vergeer, Gerard van Zuylen – Utrecht 1994

M.A. Buise, F.L.L. Tombeur, Vogels tussen Zwin en Saeftinghe 1988

Remmerts. R. 2008. Broedvogelinventarisatie Axel 2008. Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut. Terneuzen.

Wieland A. 2007. Broedvogelinventarisatie Terneuzen 2007. Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut, Terneuzen.

Wieland A. 2009. Broedvogelinventarisatie Sas van Gent 2008. Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut, Terneuzen.

Wieland A en M. Knipping 2010. Broedvogelinventarisatie Biervliet in 2009. Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut, Terneuzen

Colofon

Oktober 2010

Opdrachtgever:

Gemeente Terneuzen
Postbus 35
4530 AA Terneuzen
Contactpersoon: S. De Froy
gemeente@terneuzen.nl
www.terneuzen.nl

Rapport opgesteld door:

Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut
Postbus 319
4530 AH Terneuzen
A. Wieland en M. Knipping
info@steltkluut.nl
www.steltkluut.nl

Wijze van citeren: Wieland A. 2010. Broedvogelinventarisatie Zaamslag 2010.
Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut, Terneuzen.

Foto's Zaamsalg, Alex Wieland

